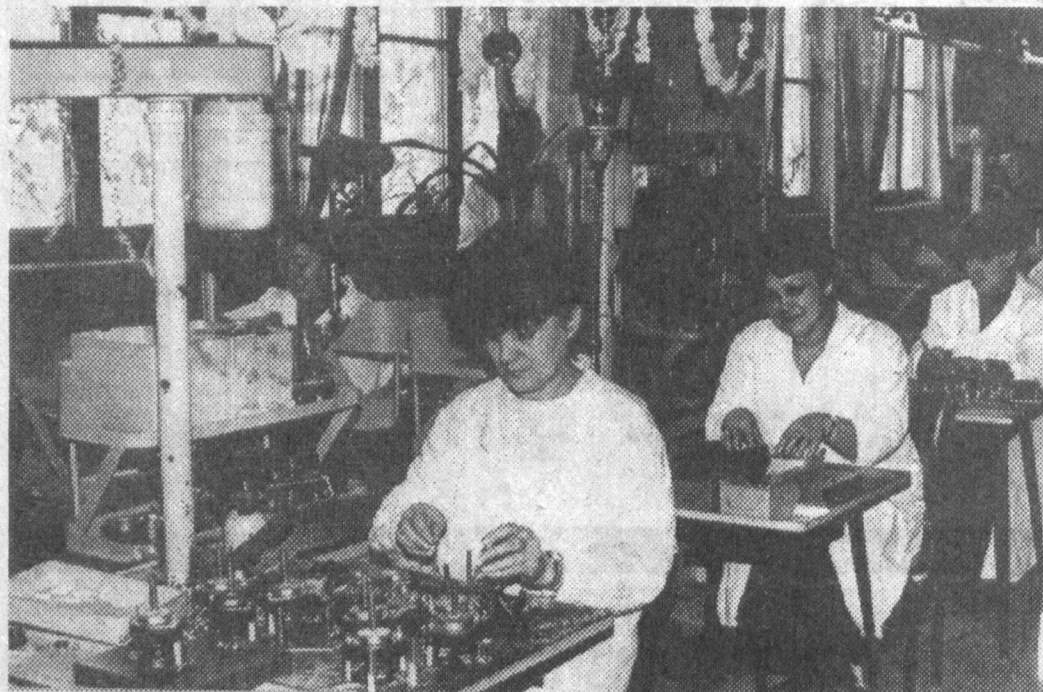

«Узэлектрораппарат» ҳиссдорлик жамияти меҳнат аҳли 1998 йилни ёруғ юз билан кўтиб олди. Узининг рақобатбардош маҳсулотлари билан нафақат республикада, балки хорижий давлатларда ҳам танилган бу корхона раҳбари Абдуманнон Алимбоев билан суҳбатимиз жамоанинг ўтган йилдаги эришган ютуқлари ва 1998 йилдаги режалари ҳусусида борди.

шароитларини яхшилаб чиларимизнинг фарзанд-бормоқдамиз. Уларнинг фарзандларини ҳам эъти-

— Ҳаётимизни электрсиз тасаввур қилиш бугунги техника тараққиёти илгарига одимлаб бораётган даврда жуда яқин. Демак, сизлар ишлаб чиқараётган маҳсулотлар турмушимизга зарур...

— Жуда тўғри гапни айтдингиз. Чинданам корхонамизда ишлаб чиқарилаётган электр тармоқларини ўлчаб турувчи ва тўғри тақсим қилиб берувчи мосламалар ҳаётини зарур нарсалардир. Уларсиз йирик электр станциялари, ҳатто атом электр станциялари ҳам издан чиқиши мумкин. Демак, зиммамиздаги масъулият ҳам шунга яраша бўлади. Жамоамиз эндиликда чина-

100 фоизи ишчи-хизматчиларимиз кўлида. Акциядорлар ҳар ярим йил якунига кўра дивиденд оладилар, шунингдек вақти-вақти билан дивиденд ҳисобидан имтиёзли нархларда озиқ-овқат маҳсулотлари берилмоқда. Ишчиларимизнинг иш ҳақлари тушаётган фойда ҳисобига оширилди. Бу, албатта, уларни самалари меҳнат қилишга ундамоқда. Ҳар бир акциянинг нархи 200 сўмдан бугун 1700 сўмга чиқди. Шу билан бирга кейин-

Тошкентда тайёрланган

ЕВРОПАДАН ОСИЁГАЧА

ги йилларда халқимиз эҳтиёжини қондира оладиган кенг турдаги истеъмол моллари ишлаб чиқаришни йўлга қўйдик. Ана шун-

бордан четда қолдирмаймиз. Биргина ўтган йилнинг ўзида минг нафардан зиёд ўғил-қиз

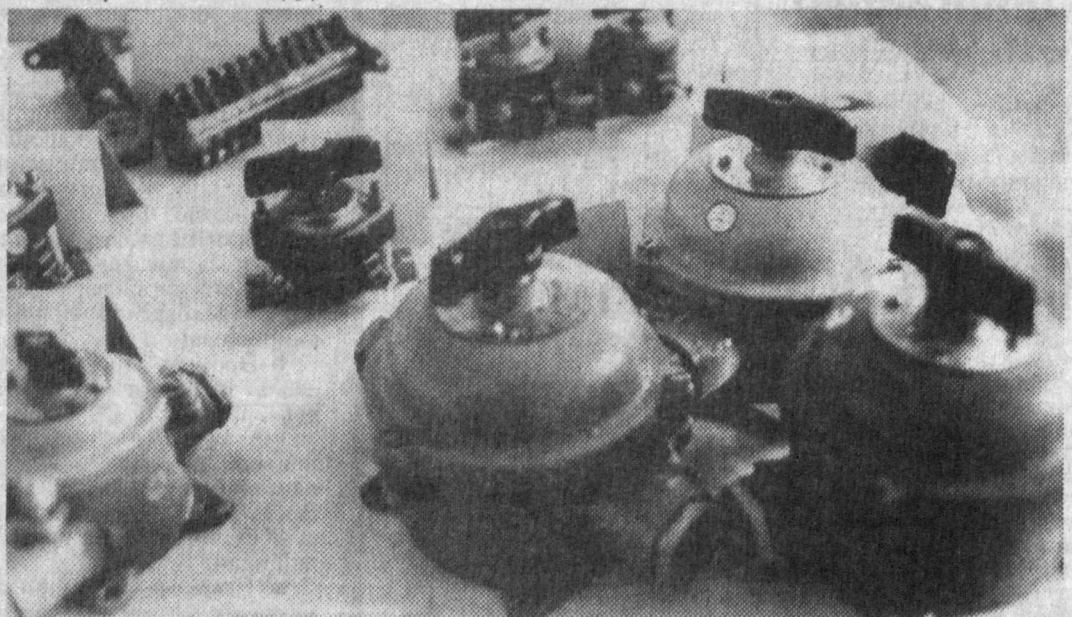
ни яратишга эришамиз. — **Маълумки, корхона маҳсулотларига нафақат республикада, балки**

дай маҳсулотлар тури 70 дан ортди. Уларни сотиш орқали фойдани ошириб, ишчиларимизнинг моддий

«Шодлик» оромгоҳимизда дам олди. 1998 — Ойла йилида эса ишчи-хизмат-

хорижда ҳам талаб катта. Экспортга маҳсулот жўнатиш бўйича қандай

Чикарган акциямизнинг

Рустам Шарипов олган суратлар.

Рустам Шарипов олган суратлар.

«Тоштўқимачи» жамоаси пойтахтимиздаги кўнгил корхоналар қатори ўтган йилни самарали якунлади.

Ҳозирги кунда 12 мингдан зиёд меҳнат қилишга эга корхона тасарруфида ип йиғириш, қалавланиш, тикиш ва пардозлашга ихтисослашган тўртта фабрика ишлаб турибди. Уларни таърибали мутахассислар бошқаришмоқда. Шунингдек, корхонанинг Тошкентда иккита, Паркент туманида эса битта филиали фаолият кўрсатмоқда. Маъна шу ишлаб чиқаришлар ёрдамида «Тоштўқимачи» ҳар ойда ўртача 360-370 миллион сўмлик қирқ турдан зиёд маҳсулот тайёрлашга эришмоқда.

Бундан уч йил муқаддам корхона ҳаётида муҳим ўзгариш юз берди. У ҳиссдорлик жамиятига айланди. Янги усул шарофати билан цехлардаги кўплаб эски дастгоҳлар янгиланди. Қарийб 2 миллион АҚШ долларига тенг замонавий дастгоҳлар сотиб олиниб асосий цехларга ўрнатилди. Иқтисодий эркинлик замонавий технологияларни ўзлаштириш билан бир қаторда хориж билан ҳамкорлик алоқаларини мустаҳкамлашга ҳам кенг имконият очиб берди. Шу туфайли ҳозир корхона Италия, Япония, Испания, Россия каби давлатлар билан ўзаро ҳамкорликни кучайтириб бормоқда.

Йилига 6 миллиард сўм атрофида газлама ишлаб чиқараёт-

ган корхона маҳсулотининг асосий қисми валютага сотилаётганлиги туфайли жамоа иқтисодиёти тобора мустаҳкамланиб бормоқда. 1993 йилда америкалик тадбиркорлар таъсис этган «Олтин глобус» халқаро совринини Ўзбекистон корхоналари орасида биринчи бўлиб тошкентлик тўқимачиларга топширилиши ҳам корхона газламалари жаҳон бозорида ўз харидорини

қўйган юқоридаги талабга тўла жавоб бераётганлигидан дарак беради. Хусусан бу ўринда Япониянинг «Томирин корпорейшн» фирмаси буюртмасига биноан унга 15 мингта чойшаб етказиб берилганлигини қайд этмоқ кифоя.

Яна бир янглик шундан иборатки, яқин вақтларга пахта йиғирувидан чиққан чиқиндилар тойлаб АҚШ, Италия, Испания

Саноат

ИЛГОР ТЕХНОЛОГИЯ — РАҚОБАТБАРДОШ МАҲСУЛОТ

кўплаб топаётганлигини исботлаб турибди.

Ўтган йили корхонада яна бир қувончли ҳол рўй берди. Ип-газлама шохобчаси заминда янги ип йиғирув фабрикаси ташкил этилди. Чарм-галантерея саноати учун турли хилдаги махсус фалтак иплар ишлаб чиқаришга ихтисослашган мазкур фабриканинг истиқболи порлоқ. Чунки республикада унинг маҳсулотларига бўлган талаб катта. Янги ишлаб чиқаришни йўлга қўйишга жамият бошқаруви фаолиятининг хизматлари катта бўлди.

Юқори сифат ва самарадорлик бугунги бозор шароитида ҳар бир жамоа олдига қўйилган муҳим талаблардан биридир. Шу нуқтанан зарардан қараганда корхона маҳсулотларига кўплаб хорижий давлатлардан буюртмалар тушаётганлиги ҳам ушбу жамоанинг ўз олдига

давлатларига қайта ишловга юбориларди. Италиянинг «Тесситур Винченна» фирмасидан сотиб олган ускуна бунга чек қўйди. Энди ушба қиқиндилар арзон баҳода корхонанинг ўзида қайта ишланмоқда.

«Тоштўқимачи»да ишчиларнинг ижтимоий ҳимоясига ҳам муҳим аҳамият берилмоқда. Бу ерда Президентимизнинг аҳолини ижтимоий муҳофазалаш борасидаги Фармонлари ҳаётга татбиқ этилмоқда. Бугунги кунга келиб ишчиларнинг ўртача маоши 5,5-6 минг сўмни ташкил этмоқда. Асосий касбларда ишлайдиганлар ҳақида 8-10 минг сўмга етказиб ойлик олишмоқда.

Мулк шаклининг ўзгартирилиши эркин фаолият, шахсий ташаббускорлик учун кенг йўл очиб берди. Эндиликда ҳар бир тўқув-

чи, йиғирувчи ва тикувчидан тортиб муҳандис-технолог ҳодимга-ча ўз меҳнатидан тўла манфаатдор. Улар моддий манфаатдорлик пировард натижага боғлиқлигини қалбан ҳис этиб ишляшяпти. Касаба уюшмаси эса корхона маъмурияти билан келишиб жамоа аъзоларининг эзгу ниятларини қўллаб-қувватлаб цехларда қатъий меҳнат маромини таъминлашда амалий гамхўрликни кучайтирмоқда. Бунинг ёрқин далили сифатида куйидаги мисолларни келтириш мумкин. Жамоа маблағи ҳисоби-га қўрилган 48 хонали уй муҳтож оилаларга тақсимланди. Мавжуд 12 та боғчада эса тўқимачиларнинг мингта яқин болалари тарбияланмоқда. Ишчи ётоқхоналарида яшаш учун муносиб шарт-шароит таъминланган. Корхона ҳузурида салқин ичимликлар цехи, озиқ-овқат ва кийим-кечак маҳсулотлари билан савдо қилувчи дўконлар мавжуд.

Ёрдамчи хўжаликларда етиштирилган сут, қатиқ, гўшт каби маҳсулотлар арзон баҳода сотилади. Тушлик харажатларининг бир қисми корхона маблағи ҳисобига қопланмоқда. Ҳар бир фабрика қошида ошхона, душ, сауна ишлаб турибди.

1998 йилги режалар ҳақида сўз кетганда тўқимачилар ўз корхоналарини энг илгорлар қаторига олиб чиқиш, улар томонидан тайёрланаётган маҳсулотлар жаҳон бозоридан янада мустаҳкамроқ ўрин олиши орзусида эканликларини айтишди.

Махмуд КОМИЛЖОНОВ.

— Тўғриси айтсам, аввало ўша кунни жуда қаттиқ ҳаяжонда эдим, — деди Манзура. — Мукофотни қўлимга топширганларида бир зум мени шу касбни эгаллашга ундаган отамни эсладим, сўнгра биринчи ишхонам — Кўргонтепа туманидаги тўқимачилик фабрикасида озгина бўлса ҳам ишлаганим, мени мана шундай меҳнатсеварликка ўргатган ҳам-

Ишхонадорларимиз

ЭЛГА МАНЗУР

касбларим орасида бўлганим келди...

1980 йилда мактабни битирган Манзура Андижон шаҳридаги 153-хунар-техника билим юртида таҳсил олди. У билим юртини тугатган йили Кўргонтепа туманида тўқимачилик фабрикаси қурилиши бошлаб юборилди ва тумандаги касбга қизиққан ёшлардан бир гуруҳи малака оширишга юборилди. У ерда 8 ой касб сирларини ўрганган ёшлар фабрика очилишига етиб келдилар. Тез орада Манзура ўз маҳорати билан кўзга қўрилди.

Манзура ҳамон орзу қиларди. Унинг мақсади Тошкентда ўқиб, шу ерда тўқимачилик комбинатида ишлаш эди. Ана шу нияти 1987 йилда амалга ошди. У Тошкент тўқимачилик институтини 1-йиғирув-тўқув фабрикасида ишлаб бошлади. Бу чаққон ва укувли тўқувчи қиз тез орада барчага ёқиб қолди, илгорлар сафидан ўрин олди.

— Манзура мукофот олганда барча-

миз бирдай қувондик, — дейди тўқув цехи бошлиғи Фурқат Султонов. — Чунки у қилаётган меҳнатлари билан шунга аризийди.

Манзура ишлаётган цехга энли матолар ишлаб чиқаришга ихтисослашган «СТБ» маркали дастгоҳлар ўрнатилди. Таърибали тўқимачи бу дастгоҳларнинг 12 тасини моҳирлик билан бошқармоқда.

— Цехимизда асосан хом сурп, «Рохат» деб аталувчи бўз материаллари тайёрланади, — дейди Манзура Мирзақулова. — Дастгоҳлар соз, иплар сифатли бўлса ишимиз шунчалик унумли бўлади. Айниқса, ўзаро ҳамкорлик самарали натижалар беради. Сменадошларим Татьяна Бойдавлатова ҳамда Надежда Бородиналар билан беш йилдан буён ҳамжиҳатликда ишлаймиз.

Ҳа, Манзура ҳамкасбларидан ҳаминша ёрдамини аямайди. Гоҳида иш юзасидан, турмуш ҳақида суҳбатларда ҳам у ўз фикрларини баён қила билади. Роҳатой Нурматова, Номозгул Ережепова, Нодира Рўзиқулова, Гавҳар Ўрмонова сингари тўқувчилар ҳам ҳамкасблари Манзура сингари доимо илгорликка интилишади. Цехда кунига 37 минг, ойига 850 минг метр мато ишлаб чиқарилади. Бу матолар аини кунда жаҳон бозоридан ҳам ўз ўрнини топтоқда.

Андижондан ойдин орзулар билан пойтахтга келиб, ўз эзгу ниятлари йўлида сидқидилдан меҳнат қилаётган «Дўстлик» ордени соҳибаси Манзура Мирзақулованинг қалб тўрида ҳали орзулари бисёр. Зафарли меҳнат йўлининг ҳам орзуларингиздек юксак ва ойдин бўлсин, Манзура!

Шарифа БАҲРОМОВА.

Темирйўлчилар ва транспорт қурувчилар республика илмий-техника жамияти «Ўзбекистон темир йўллари» давлат ҳиссдорлик компаниясида салмоқли изланишларни олиб бормоқда. Кейинги йилларда мазкур жамият ўз ишчи янада жонлантириб, қатор илмий-техника тадқиқотларини ўтказди.

— Ҳозир илмий-техниканинг турли йўналишлари бўйича ўнга яқин шўба шуғулланмоқда, — дейди жамият раисининг ўринбосари Н. Воронкина. — Улар орасида ҳаракат хизмати, йўловчи хўжалиги, ҳисоблаш техникаси каби шўбалар ўз изланувчанликлари билан ажралиб турибди. Ҳаракат хизмати шўбаси жамият кенгашининг йўлларни бошқариш бўлими билан биргаликда амалга оширган ишчи

ўринларни автоматлаштириш билан боғлиқ техникавий янгиликлар қўйилган натижани берди. Ишчи ўринларини ахборот техникаси бўйича ҳисоб-китоб қилиш шу жараёнларни андозалашда қўл келди. Темирйўлларда вагонларни бир-бирига улашни автоматик тарзда назорат қилишнинг қатор илгор усуллари юзага келди.

Йўллар техникаси бўлими электрон-ҳисоблаш машиналари ёрдамида пўлат излар масофасини ўлчашнинг муқобил ўлچатини ишлаб чиқишга муваффақ бўлди. Энергия таъминоти бўйича фаолият кўрсатаётган шўба «Ўрта Осиё энерготармоқлойти» институти билан иқтисодий ҳамкорликда вагонларни тортиш тармоғининг турли мосламаларини тозалашга қаратилган изланишларни ният қилмоқда. Шу жараёнда 14 та техникавий ишланма вужудга

келди. Уларни амалиётга тадбиқ этиш натижасида 13 минг сўмлик иқтисодий фойда қўрилди.

Тошкент темир йўл транспорти муҳандислари институтини олимлари ҳам

Илмий

ИҚТИСОДИЙ САМАРА БЕРМОҚДА

техника ижодкорлари билан яқин алоқада иш олиб бормоқдалар. Йўл хизмати ходимлари олий ўқув юрти олимлари кўмағида пўлат изларни ўлчашга мослаштирилган аравача мослама намунасини яратдилар. Бундай қурилма Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигида биринчилардан бўлиб, «Ўзбекистон темир йўллари» компанияси темир йўл тармоғида тадбиқ қилинганлиги билан ҳам эътиборга моликдир.

Электровозларни ясашда техника ижодкорлари изланишлари туфайли юзага келган қатор мосламалардан ҳам фойдаланилмоқда. Эндиликда резина буюмлари ишлаб чиқариш ҳам йўлга қўйилди. Бунда жамиятнинг локомотив хўжалиги шўбаси аъзолари самарали изланишлар олиб боришди. Улар яратган кассетали ва шунга ўхшаш бошқа преслаш техникалари электро-возлар учун юқори сифатли резина буюмлари тайёрлаш

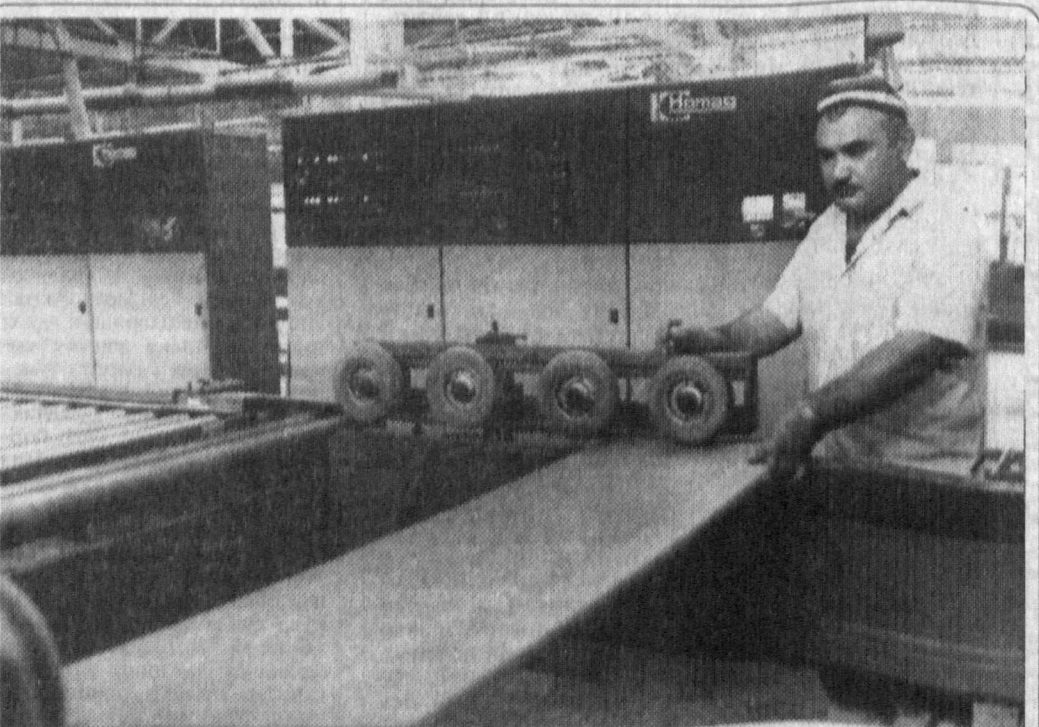
имконини берди. Ваҳоланки, яқингача бу хил маҳсулотларни биз ўзга мамлакатлардан олиб келардик.

Темир йўлларда йўловчиларга транспорт хизмати кўрсатишнинг қатор мақбул усуллари ҳам амалиётга тадбиқ этилмоқда. Йўловчилар хўжалиги шўбасининг бир гуруҳ техника ижодкорлари йўловчилар оқимини ўрганиб чиқдилар. Йўловчиларни ташидан унумли фойдаланишни ташкил этиш мақсадида «Экспресс-2» автоматик бошқарув тизими жорий қилинди. Бундай янгилик Самарқанд ва Қарши темир йўли станцияларида амалга оширилди.

Йўл хўжалиги шўбасининг изланувчан техника ижодкорлари иш жараёнини механизациялаш масалаларини илмий-техникавий йўл билан ҳал этиш устида иш олиб бормоқдалар. Муҳандис Ш. Нишонбоев раҳбарлигида бошланган шу техник жараёнда ультратовушли асбоб ҳам қўлланила бошланди. Бу эса темир йўлнинг турли масофаларини янги усулга асосланган компьютер ёрдамида ҳисоб-китоб қилишда катта қулайлик яратиб беради. Шу усул билан қатор жараёнлар механизациялаштирилди.

Темир йўлларда юк ташини тезкор усулда ташкил этиш ишларини автоматик тизимга ўтказиш борасида ҳисоблаш техникаси шўбасининг изланишлари ҳам яқини самара бермоқда. Бу борада шўба раиси сифатида И. Полешконинг хизмати катта бўлмоқда.

Саодат ОДИЛОВА.

«Сергелимбель» ҳиссдорлик жамиятининг аҳли жамоаси ушбу ишда улкан ютуқларни қўлаб меҳнат қилишмоқда. Қўлга киритилаётган ҳар бир ютуқда корхонада сидқидилдан меҳнат қилаётган меҳнатсозларнинг ҳиссалари каттадир. СУРАТЛА: 18 йилдан буён шу жамоада меҳнат қилиб келаётган оператор Холхўжа Бадалхўжаев ҳаминша илгорлар сафиди. Рустам Шарипов олган сурат.

Йигирманчи аср ўрталарига келиб инсоният тезкор машина — механизмлардан фойдалана бошлади. мураккаб техника ва технологиялар ўйлаб топилди. Кўпгина масалаларни ҳал қилиш жараёнида ахборот ҳажми беҳисоб бир мажмуага айланди ҳамда бу ахборотларни йиғиш ва узатиш воситаларини яратиш, уларни вақтида қайта ишлаб, бошқариш учун зарур бўлган чораларини белгилаб чиқиш керак бўлиб қолди.

50-йилларда олимлар янги бошқариш фани — кибернетикани яратди, электрон-ҳисоблаш машиналари ихтиро қилинди. 40 йил ичида кибернетика фанига асос солинди, эҳтимоллик назарияси, ахборот тизими сунъий тафаккур каби асосий йўналишлар ишлаб чиқилди ҳамда биология, тиббиёт, техника, иқтисод ва бошқа соҳаларда информатика ва кибернетика йўналишлари пайдо бўлди. Бу соҳага Ўзбекистон олимлари ҳам улкан ҳисса қўшди.

Миллий дастур

КОМПЬЮТЕР САВОДХОНЛИГИ — ДАВР ТАЛАБИ

Шу даврда электрон ҳисоблаш машиналари соҳасида ҳам муҳим тараққиёт босқичларидан ўтди. Охири ўн йилларда эса стол устига қўйиб ишлатиш мумкин бўлган шахсий компьютерлар яратилди. Улар халқ ҳўжалиги, таълим соҳаси, ҳатто оила-ларга кириб бормоқда.

Бу техника ҳайрон қоларли даражада шу қадар кўпаймоқдаки, дунёда ҳали бирон-бир техника шунчалик шитоб билан ривожланмаган. Унинг ривожланиши ҳатто кўп-кўп соҳалар ривожланиш дастурини қайта қўриб чиқишни тақозо қилмоқда. 8-, 9-, 10-синфлар учун синов дарежлиги бир гуруҳ олим ва муаллимлар иштирокида мактабларда синаб қўришмоқда ва у низоҳатда ижобий натижаларни бермоқда. Ўзбек тилидаги ушбу дарсликлар қозоқ, туркман, тожик, рус, қорақалпоқ, қирғиз тилларида ҳам таржима қилиниб, нашр этиляпти. Бундан ташқари бир неча ёрдамчи услубий қўлланмалар ҳам нашр этилдики, компьютер таълими учун асосқоқмоқда. Бироқ замонавий ахборот технологияларини қўллаш дунё таълими тизимида авж олган бир шароитда биз янги тақлифларни ўртага қўймоқчимиз. Чунки бу юмушларни амалга ошириш, бизнинг ёшларга кенг ўққлар очади ва ахборот технологияларини жаҳон андозлари даража-сида ўққларни ишлатиш имкон беради.

Ушбу замонавий таълимни боғлашда бошлар эканмики, энг аввало ҳамма ёшдаги кишилар учун информатика ва ҳисоблаш техникаси асосларини ўқитиш учун концепцияни яратиш ва уни давлат миқёсида тасдиқлаш лозим. Шундан сўнг стандартларни ишлаб чиқиш учун махсус мутахассис-олимлар, муаллим-тарбиячилар гуруҳини тузиш керак. Янги тақлиб бўлаётган ўрта таълим ва академик лицейлар эътижнинг ҳисобга олиб 1998-2000 йилгача тавлоф асосида, лотин алифбосида дарсликни чоп этишни йўлга қўйиш даркор. Албатта, ушбу дарсликларда барча ютққлар жаълини зарурати туғилмоқда. Айрим олим ва мута-

хассислар бу фан алоҳида ўққтиляпти, муаммолар фақат шу фаннинг ўзига тегишли эмасми, деган ҳаёлга бориши мумкин. Лекин бу фан ҳозир шунчалик кенг қамровли, ҳозир барча фанларга компьютерни қўллаш масаласи жиддий бўлиб турибди. Демак, яна бир масала — бошқа фанларнинг таркибида компьютердан қандай фойдаланиш керак, деган муаммони ҳал этиш лозим. Ундан ташқари таълимни ва таълим муассасаларини бошқариш жараёнида ахборот технологияларидан фойдаланиш ҳали яхши йўлга қўйилган эмас. Уларга доир меъёрий ҳужжатлар ишлаб чиқиш охирига етказилмаган.

Замонавий техниканинг жадал ривожланиши уни мактабга мослаштириш ва тармоқ бўйича ишлатишни тақкил этишни тақозо этмоқда. Ўққтишда тармоқ бўлмаса, таълимни уюштириш бирмунча мураккаб. Шунинг учун унинг янги лойиҳалари устида ишлаш ҳам бизнинг тақлифларимиздан биридир. Ўз-ўзидан маълум, гап мактаб ва институт, синф ва аудиториялар учун компьютер синфларини йиғиш устида бормоқда. Ушбу тармоқлар истиқболда умумдават автоматик бошқарув тизимлари, ундан сўнг эса «Интернет» жаҳон тармоғига уланши имкониятларини беради. Бизнингча, ҳозирнинг ўзидаёқ намунавий мактабларни янги техника билан таъминлаб «Интернет»га уланши тажриба қилинса яхши бўлар эди.

Албатта юқорида тилга олинган масалалар кенг қўламага эга. Уни енчи нафақат тегишли ташкилотлар иши, балки барчанинг кечиктириб бўлмайдиган юмушидир. Бу энг аввало ислоҳот асосида қадрлар тайёрлашни ўта муҳим қилиб қўймоқда. Таълимнинг амалдаги бўғинларида компьютерларни оммавий қўллаш учун ҳам ўша бўғинда ишловчиларнинг маълум бир техник, компьютер саводхонлиги бўлиши керак. Шундай экан, мавжуд қадрларни ҳам қайтадан тайёрлаш, ўққчи ёшлар, талабаларни эса компьютер таълими бўйича жиддийроқ тайёрлашнинг алоҳида дастурларини ишлаб чиқиш тақлиф этамиз. Умуман, Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ва Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан ҳамкорликда «Янги ахборот технологиялари таълими» номли илмий-услубий-оммавий журналини таъсис этиш вақти етибди.

Албатта республика таълим тизимида компьютерларни қўллашда охири ўн йил ичида муҳим ютққлар эришилди. Мактабларнинг 60 фоизга яқини, олий ўққв юртларининг ҳаммасининг компьютерлаштирилиши, дарсликлар мажмуининг яратилиши, ҳар томонлама зукко болаларни ватанимизда ва хорижда ушбу техникалар билан эркин муомала қилишлари бизни қувонтиради. Бироқ биз мутахассис ва олимлар, амалиётчилар энг ривожланган давлатларнинг тажрибасини ўрганишимиз, улардаги компьютер таълим услубини ўзлаштиришимиз, дарслик ва дастурларни тақлиб этишимиз фойдалан ҳоли бўлмайдди. Чунки атрофдаги давлатлар бизнинг дарсликларни таржима қилиб, таълим тизимида жорий этишни бошлаган экан, биз бундан фахрланамиз, ўз навбатида бу бизга жуда катта масъулиятни ҳам юклайди.

Абдуқоҳир АБДУҚОДИРОВ,
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг ўққв ишлари бўйича проректори, педагогика фанлари доктори, профессор,
Бахтиёр КАРИМОВ,
138-мактабнинг олий тоифали муаллими.

Мустақил республикамиз пойтахти Тошкентда жойлашган бежирим бир санъат қонаси бор. Унинг деворлари ранг-баранг гўзал нақшлар билан безатилган. Айвоннинг шипига чиройли гул солинган. Тўсиларни ўшлаб туриш учун ҳар хил жим-жимдор ўстунлар ишлатилган. Мана шу қадимий ҳовли Ўзбекистон амалий санъат музейига айлантирилган. 1937 йилдан бери ўзбек халқ амалий санъати намуналари намойиш қилиб келинмоқда. Ҳозир бу музей ўзининг ёши ва тўпланган экспонатларининг қиммати жиҳатидан муҳим аҳамиятга эга.

Бу ҳашаматли бино бундан 95 йил илгари қурилган. Унда XIX аср охири ва XX аср бошларидаги ўзбек миллий меъморчилигининг ранг-ранг безаклари муҳассамлашган. Хона деворлари ганч нақшлари билан бежирим қилиб безатилган. Бунда ўзбек ганчкор усталари қўллайдиган «Гул-ли рафтор», «Патнис ислим», «Грих»/геометрик чизма/, «Чақонар-доз» ва бошқа хилма-хил нақшлар бор. Халқ усталари бу мураккаб ишни қисқа вақт ичида, кишини ҳайратда қолдирадиган даражада бажарганлар.

Бинонинг учта хонаси ва кенгаш зали турли-туман миллий безаклар, нақшлар ва гуллар билан меъморчилик жиҳатдан жуда ҳам сер-ҳашамат қилиб безатилган. Бинонинг мар-казий, яъни кенгаш за-ли деворлари ўймакор ганч бўлиб, устидан бўёқ берилган. Зални-нг нақшли шипини тўрт томондан жуда моҳир-лик билан ишланган гулдор ва ўймакор ўс-тунлар ўшлаб туради. Шипнинг қоқ ўртасида ва бурчакларида умумий композицияга мос тушадиган ҳавзақлар бор. Залнинг шипи «кундал» услубида иш-ланган бўлиб, унга юп-қа зарҳал қоғозлар жу-да усталик билан ёпиш-тирилган. Нақшкор ус-таларга Тошкентнинг моҳир устаси Олимжон Қосимжонов раҳбарлик қилган. Риштонлик ус-талар эса бинонинг ай-вон ва зал деворлари-ни ўзлари олиб келган лажувард қошинлар би-лан безатганлар. Тош-кент ганчкорлик ҳуна-рининг йирик билим-донди Тошўлат Арслон-қулов қадимий ганчкор-лик санъати анъанала-рининг энг гўзал услуб-ларини бинонинг ички қисми, яъни залнинг тў-ри ва тоқчада қўлади.

Санъат маскани ҳи-собланган бу му-зейнинг фондида тур-ли-туман экспонатлар бор. Булар мустақил Ўзбекистонимизнинг ўт-миш ва ҳозирги кунда-ги бадий ҳунарман-чилигининг ривожла-ниш тарихи, юртимиз-нинг қўли, гул қуллолла-

ри, заргарлари, мисгар-лари, каштачи ва гилам-дўзлари, ёғоч ўймакор-лиги усталарининг ижо-ди ҳақида ҳикоя қила-ди.

АМАЛИЙ САЊЪАТИМИЗ КОШОНАСИ

Музейнинг заллари бўйлаб айланган киши ҳар хил гўзал ва қизи-қарли буюмларни — санъат асарларини кўра-ди. Томошабин диққати-ни биринчи навбатда ги-лам, палос ва сержило кашталар тортади.

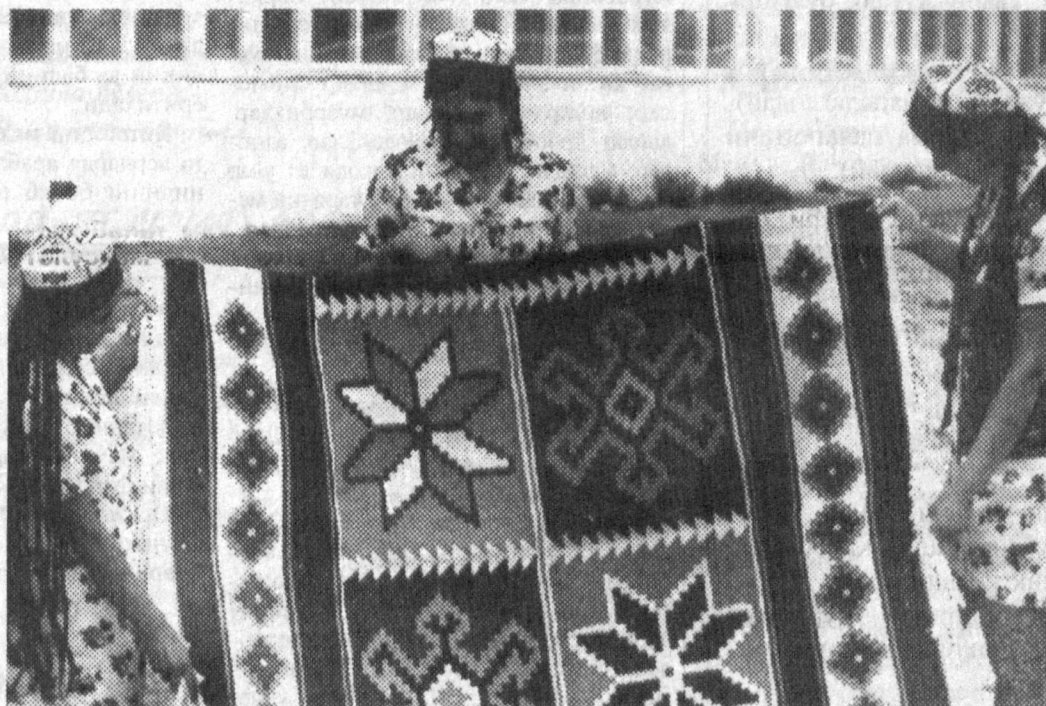
Ўзбек каштачиларини-нг буюмлари — сўзана, гулкўрпа, қишаб ранг-баранглиги билан кўзни қамаштиради. Тошкент-даги бадий каштачилик фабрикасида яратилган бу буюмлар республика-нинг ҳамма томонлари-да маълум. Музейнинг

лар билан безатилган. Музей залларидан би-рида ўймакор усталар-нинг ана шундай асар-лари қўйилган. Унда хи-валик, бухоролик, са-марқандлик ва тошкент-лик халқ усталарининг ёғоч ўймакорлигига доир асарлари, Су-лаймон Ҳўжаев ва унинг шогирди Маҳсуд Қоси-мовнинг безакдор ишла-ри, тошкентлик моҳир халқ устаси Ортиқ Файзуллаевнинг беама «панжара»си ҳар бир ки-ши диққатини ўзига жа-лол этади. Шунингдек, бу

Қадриятларимиз

ерда Ўзбекистонда хиз-мат кўрсатган санъат арбоби раҳматли Ёқуб Рауфов, Жалил Ҳаки-мовнинг иходлари ҳам ўрин олган.

Музейнинг яна бир залидан усталаримиз томонидан суюқ, садаф, турли нодир дарахт ёғочларидан ишланган ҳар хил ранг, тусда то-вланувчи ўзбек миллий халқ чоғу асбобларини-нг деярли барча ту-ри-дурор, танбур, ру-боблар ўрин олган. Улар меҳнаткаш халқнинг но-зик диди, бой санъати,

кўрғазма залидан ба-дийи каштачиликнинг хилма-хил намуналари ҳам жой олган. Баркут-га тикилган тилла ранг очиқ бўртма нақшлар ҳар қандай кишини ўзи-га мафтун этади.

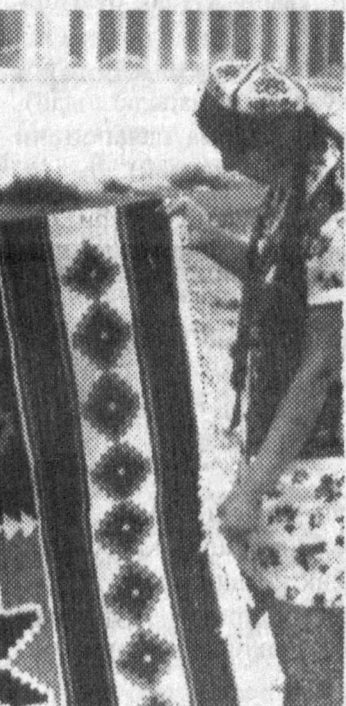
Халқ амалий санъати-нинг энг ривожланган тури, бу сўзсиз ёғоч ўймакорлиги ҳисоблана-ди. Нақшкор устунлар, пештоқлар, эшиклар, панжаралар бинолар ҳуснига хусн берган, уй анжомларидан контекхта, курси, турли идишлар ҳам нодир ёғочлардан ясалиб, улар ўйма гул-

уста хунармандчили-ги, тенгсиз маҳоратидан далolat бериб турибди.

Брюссель, Париж, Нью-Йорк, Япония, Ҳин-дистон, Италия, Югосла-вия ва Туркияда очил-ган халқаро кўрғазма-ларда ўзбек кашталари ва дўппилари, қуллол-лик, зардўзлик ва зар-гарлик, мисгарлик буюмлари, гиламлари ўнлаб олтин, қумуш ва бронза нишонлари, дип-ломлар ва фахрий ёр-лиқлар олишга муяссар бўлди. Халқ санъати дурдоналари қонаси фаолиятининг энг муҳим

кўрсаткичларидан бири унинг кўрғазмалар таш-кил этишидир. Ҳозирги кунда музейнинг дирек-тори Г. Н. Читкаускене раҳбарлигида ходимлар М. Заурова, Муборак Ибодова, Мирсолих Мирёкубовлар халқ амалий санъатига доир материалларни тўплаш, асраш, илмий асосда ўрганиш ва келажак ав-лод учун бой маданий мерос қолдириш, музей фондларини янада ян-ги топила ва халқ ижоди намуналари би-лан бойитиш мақсади-да тез-тез сафарлар уюштирмоқдалар. Улар музей фаолияти орқа-ли ёшларимизни ота-боболаримиздан мерос бўлиб қолган ўзбек хал-қ амалий санъатига қизиқишларини янада ошириш ишларига асо-сий эътиборларини қа-ратмоқдалар.

— Музей ҳар бир хал-қнинг шу соҳада эриш-ган ютққларини акс эт-тирувчи кўзгудир, — дейди музей раҳбари Г. Н. Читкаускене биз би-лан суҳбатда. — Респу-бликамиз мустақиллиги-нинг 6 йили ичида халқ амалий санъатида қўл-га киритилган ютққлар, яратилган янги асарлар-ни халқимизга, айниқ-са юртимизга ташриф-бурораётган хорижий дў-стларимизга намойиш этишимиз, бой маданий меросимизни кўрсати-шимиз керак...

Республика халқ ама-лий санъат музейи ҳа-миша томошабинлар билан гавжум. Бу ерга ҳар куни юзлаб мухлис-лар — санъатсеварлар, хорижий дўстларимиз келишади. Ҳаммаси ал-батта завқ билан ўз фи-қрларини ёзиб қолди-ради ҳамда ўзининг аjoyиб асарлари билан қувонч ва эстетик завқ бағишлаган моҳир уста-ларни миннатдорчилик билан эслаб юради.

Рашид БОЙТУЛЛАЕВ,
қадимшунос.

Янги дунё

ХУКУҚИЙ МАСЛАҲАТХОНА

Демократик-хукуқий давлат асосларини барпо этишда республикамизда инсон ҳуқуқи ва эркин-ликларини устуни қўйиш, шахс манфаатларини ҳимоя қилиш, аҳолининг ижтимоий-хукуқий фаолиятини оширишга тўбора катта эътибор берилмоқда. Эеро, Прези-дентимизнинг таъбири билан айтганда, «Мустақиллик — бу ҳуқуқ-дор». Шу сабабдан, ҳам-шаҳарларимизнинг ҳуқу-қий билим, савияларини оширишга имкон бера-жасида кўмаклашиш, уларнинг бу борадаги са-водаларига малакали жа-ваб қайтариш мақсади-да бундан бошлаб «Оқ-шом»да «Хукуқий масла-ҳатхона» деган янги ре-к-ламинга қўйиб қўйди.

Айз оқшомхоналар, ҳуқуқ соҳасида ўзини-ни қизиқтиратган са-водаларни тахриратга мактуб орқали ёки те-лефонда беришимиз мумкин. Уларга энг ма-лакали ҳуқуқшунослар жа-ваб қайтарилар.

Бугун ворислик ҳуқу-қида оид савол ва жа-ваблар берилмоқда.

САВОЛ: Ворислик ҳуқу-қида қимлар эга бўлиши мумкин?

ЖАВОБ: Қонун бўйича ворислик-тақдим қилиш ҳуқуқи бўйича ворислик, мерос қолдирувчининг меҳнатга қобилиятсиз бо-қимлари ва меросдан ма-бурин улуш олувчи мерос-хўрларга бўлинади.

САВОЛ: Нечта йўна-лишдаги ворислик ҳуқу-қлари бор?

ЖАВОБ: Ворислик бешта навбатга бўлинади. Биринчи навбатдаги во-рисларга қолдирувчининг болалари (шу жумладан, фарзандликка олинган бо-лалари), эри (хотини) ва ота-онаси (фарзандликка ол-дучилар) тенг улушлар-да қонун бўйича биринчи навбатдаги ворислик ҳуқу-қи эга бўладилар. Мерос қолдирувчининг вафоти-дан кейин туғилган бола-лар ҳам биринчи навбат-даги ворислар жумласига ки-ради.

Мерос қолдирувчининг олтинчи даражага (ол-тинчи даража ҳам шунга ки-ради) бўлган бошқа қа-риндошлари қонун бўйи-ча туртинчи навбатдаги ворислик ҳуқуқи эга бў-ладилар, бунда яқинроқ қариндошлар узоқроқла-рига нисбатан мерос олишда иштирок ҳуқуқи эга бўладилар.

Мерос қолдирувчининг меҳнатга қобилиятсиз бо-қимлари, агар улар мерос қолдирувчининг вафоти-га қадар қандайдир бир йил қара-моғида бўлган ва у бил-лан биргаликда яшаган меҳнатга қобилиятсиз ша-хслар меросхўрлар қатори-да мерос олмасалар-да, қонун бўйича бешинчи на-вбатдаги ворислик ҳуқу-қи эга бўладилар.

САВОЛ: Ворислар улу-ш қандай тақсимланади?

ЖАВОБ: Тақдим қилиш ҳуқуқи бўйича ворислик меросхўр мерос очилганга қадар вафот этган тақдир-да унга тегишли улуш унинг авлодларига ўтиши-ни назарда тутди, бунда улуш тақдим қилинаётган қонун бўйича меросхўр би-лан бир хил даражада қа-риндош бўлган авлодлар ўртасида тенг тақсимлана-ди.

Бола, невар, чевара, эвара меросхўрлигида тақ-дим қилиш ҳуқуқи қарин-дошлик даражаси чеклан-маган ҳолда амал қилади. Яқин қариндошлик бўйи-ча меросхўрликда тақдим қилиш ҳуқуқида мерос қолдирувчининг туғилган ака-укалари (опа-сингли-ларининг номидан унинг жи-яларини ёхуд мерос қол-дирувчининг туғилган ама-киси (тоғаси) ёки ама-киси (хотаси) номидан унинг амакиваччалари (то-ғаваччалари) ва амакивач-чалари (хотаваччалари) эга бўладилар.

Мерос қолдирувчининг вояга етмаган ёки меҳнат-га қобилиятсиз болалари, жумладан фарзандликка олган болалари, меҳнатга қобилиятсиз эри (хотини) ва ота-онаси, улар фар-зандликка олганлар васти-номанинг мазмунидан қатъи назар қонун бўйича ворис бўлганларидан улардан ҳар бирига тегишли лозим бўлган улушнинг қамиди ярмини (мажбурин улуш) мерос қилиб оладилар.

Телефонларингиз-ни кутамиз, айз мушаррайлар. Тахрират телефони: 133-99-42.

ПАГАН

Туғилган қуларимдан би-рида гурумсаройлик қулол Мақсудали Туробов хонадо-нимизнинг айз меҳмони бў-либ, сопол лаган соғи қи-лаган эди. Сопол лаган қадим-ги услуб, анжоб ранг билан бўялиб, ички тарафдада ўз-бекона, афсонавий саҳий та-биат кўринишлари акс эт-тирилган. Дунё кезиб, кўр-ғазмаларда иштирок этсан сопол лаган ҳар қандай са-во-ат муҳлиси бўларини қу-ватлиб завқ бериб, таъбини равшан этади.

Мақсудали қулол иккимиз шу биргина миллий ҳунармандчилик сирлари хусусиятларига тўхта-либ, узоқ суҳбатлашиб шоир ва олим Умар Ҳайёмнинг қулол ҳа-қидаги рубойсини айтиб, гуру-нглашиб ўтирдик. Гоҳ она за-минни мадҳ этсак, гоҳ ота-бо-ларимизни эслардик. Билгани-мизни саҳийлик билан бир-би-

римиздан аямасдик. Ҳаёлга гарқ бўлиб, ҳамма нарса тупроқдан бу-нёд бўлиб, яна тупроққа айлани-ши ҳақида ҳаяжонланиб гапири-шимиздан бўлса керак, суҳбатла-римиз қовушиб борарди.

Маҳалламизда тўй бор эди. На-ҳорғи ошга қуллолнинг тақлиф этишди. Тошкент чинни лагани Мақеудали қулолга жуда ёқди ше-кили, унга тикилиб-тикилиб, ат-рофга назар ташлаб, ҳаёл оғуши-да ош еяканлар: «Бизнинг во-дидида ҳар қандай йиғинда сопол лаганга ош сузадилар. Сабаби, од-дий. Оғир эмасми, ҳеч ёққа жи-лмайди...» деб қўйдилар.

Шу кун қулол Гурумсаройга қайтмоқчи эди. Қўярда-қўймай олиб қолдим. Ош дамлидик. Меҳ-мон таъби, илтимосларига кўра ошини сопол лаганга суздик. Со-пол лаган ва унга сузилган ош контекхта устига ёзилган дастур-хонга ярашиб, файз бериб турар-ди. Қулол сопол лаганнинг бу си-рини тақрорлаб ўтирмай, тош-кентликларга хос, анча ёлқик ош-га разм солиб: «Сопол лаганда ош ёлқикми, ёғсизми билинмайди»,

деб қулиб қўйдилар. Чиндан ҳам сопол лаганга сингдирилган ра-нғ мажмуаси ошининг айрим ка-мчиликларини билдиртмасди...

Меҳмон ҳурматини жойига қўйиб, кузатиб қайтарканман со-пол лаган ҳақидаги гаплар, ку-

лол меҳнати, кўхна санъатимиз ҳақида бир неча сатрлар битдим. **Туғилган қулол қулол, бердилар сопол лаган. «Арзimas соғаман шу» деб, бердилар: сопол чаман. Дилим ёришиб кетди худди чироқ ёққандай. Мисоли қалбим ичра дарё жушиб оққандай. Қулолнинг санъати бу Опа Ер тупроғидан. Нақши ҳам нафис экан, ҳур дийрим боғидан. Чертгандим жарангада, зап пишқи сифати зур. Яқинроқ келиб дўстим, бир бора эшитиб кўр. Биргина лаган ичра қанча**

Ҳунармандчилик

ПИЁЛА

Тошкентлик қулол Мухид-дин Раҳимов устозимизга жазжисина тўқ жигарранг сопол лаган соғи этган экан-лар. Устоз уни китоб жа-водаларининг бир бурчада авайлаб сақлаб келардилар. Аҳён-аҳёнда шу пиёлада чой ичиб, бизга кўз-кўз қилиб, ку-лолини эслаб: «Худо раҳмат қилсин!» деб қўярдилар.

Устоз аччиқ-аччиқ фами-й чой ичинини хуш кўрардилар. Ҳаде-менга даамлаверардилар! Сал суюқроқ бўлса аччиқ чой ҳақи-

инсон хоки бор. Ўйлама қулол ундан балки экан беҳабар. Тингла-чи, овозини миллий санъатдан мерос. Аждодларим эканлиги тирилган рўйи-рост!

Ҳунармандчилик

ПИЁЛА

Тошкентлик қулол Мухид-дин Раҳимов устозимизга жазжисина тўқ жигарранг сопол лаган соғи этган экан-лар. Устоз уни китоб жа-водаларининг бир бурчада авайлаб сақлаб келардилар. Аҳён-аҳёнда шу пиёлада чой ичиб, бизга кўз-кўз қилиб, ку-лолини эслаб: «Худо раҳмат қилсин!» деб қўярдилар.

Устоз аччиқ-аччиқ фами-й чой ичинини хуш кўрардилар. Ҳаде-менга даамлаверардилар! Сал суюқроқ бўлса аччиқ чой ҳақи-

даги ривоятни айтиб берардилар. Билмадим неча марта эшитдим экан. Бир гал аччиқ чой дамлани-ни ўрганай деб устоз сафарга кет-ганларида қуруқ чойни аямай дамлаб машқ қила-қила, анча ту-патиб қўйибман.

Қўзим устоз тоқчасидаги пиё-лага тушиб, қўлимга олиб, томо-ша қилгим келди. Завқ билан ҳаёлларга толиб, чой қўйиб қўйганимнинг сезмабман...

Озгина қуруқ чой қолгани учун бу сафар чойнакка озгина солиб дамлагандим. Чой суюқлигидан ҳатто чойнакнинг тағигача қўри-ниб турардим. Биламан, бунақа чойни устоз бўлганларида мўтла-қо ичмасдилар. Сопол пиёлага термудим-у, қутилмаганда ич-индан севишиб кетдим. Қўйган чойим тўқ жигарранг сопол пиё-ла рағилдан худди ўша айнан ус-тоз хуш кўрган чойнинг ўзгина-сига ўхшарди.

Сафардан қайтган устоз ишхо-нага кириб келарканлар албатта ишга киришмасдан олдин, одат-дагидек ўзларига ёққан чойдан ичадилар. Мана чой ҳам қайна-

ди. Чойнакка қолган озгина қуруқ чойни солдимда, устига дарров ги-лофини ёлдим. Тоқчадан ўзлари-нинг сопол пиёдаларини олиб, чойдан қўйиб узатдим. «Ўх-ҳ!» Зўр чиқибди-ю,» деб индамай ичавер-дилар. Ўзим эса: «Чой ичгим кел-маяпти», дедим ва индамай ишим билан банд бўлавердим. Устоз бе-рилиб ишлаётганимдан мамнун бўлгандек, ўзларича нималариндир ҳаёл суриб ўтирардилар. Демак, чойим ёқибди.

Шу кундан бошлаб, устоз чой десалар, фақат шу қулол пиёласи-да чой тутишни одат қилдим. Ку-лолга раҳмат, дейман. У мени ҳар кун қулоқ-миямни қоқиб, доим безовта қилиб юрадиган аччиқ чой ҳақидаги ривоятдан халос этди.

Кўп йил бўлиб қолди. Ҳамон устоз билан бир хонада ишляп-миз. Қайфиятлари яхши. Чойдан шикоят йўқ. Анча-мунча илмий-тадқиқот ишларини ҳам битириб қўйибман... Қулолнинг сопол пиё-ласи тинчгина ишлатишга имко-ниятлар яратиб бери.

Маҳмуд АҲМЕДОВ.

• Сиз, болажонларим, мустақиллик биносининг ҳаётбахш кучлари, устунлари ҳисобланасиз. Шу устунлар қанча бақувват бўлса, мустақиллигимиз шунча равақ топади.

• Бошқалар ҳам ўз боласини севади. Фақат севишда севиш бор. Ҳақиқий севиш — бу раҳм-шафқат билан севишдир. Истаймизки, ҳамиша шафқатли севиш устун турсин. У кўр-кўрона бўлмасдан тоза, бегубор, маънодор бўлиб, фақат эзгуликка хизмат этсин. Сиз, болаларга истагим: сизлар ҳам ҳақиқий севишнинг қадрига етиб, шунга лойиқ бўлинг.

• — Болаларга ёзиш осонми, катталарга ёзиш осонми?

— Иккаласига ёзиш ҳам осонмас. Айниқса, болаларга ҳайқиброқ ёзасан. Негаки ҳозирги истиқлол даври болаларининг зеҳни олмосдай ўткир, қилни қирққа ёрайдиган синчков. «Алдагани бола яхши» деган одамнинг ўзи алданиб қолади.

• Одам қанча улғаймасин, ҳар чоғ унга болалик табиати ҳамроҳ. Ҳаётдан ҳеч қачон тўймаслик, доим олға ундовчи кучлардан бири шудир.

• Тилларнинг энг гўзали — гўдак тили, товушларнинг энг ёқимлиси — чақалоқ йиғиси.

• Шоир бўлсам айтардим:

— Уйлаганим болалик, сўйлаганим болалик.

— Суйганим ҳам болалик, куйганим ҳам болалик.

— Армонларим болалик, дармонларим болалик!..

• Педагогика билан сўз санъати бир-бирига қўшилганда, болалар адабиёти туғилади.

Ибратнома

ҲАКИМ НАЗИР,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

СЎЙЛАГАНИМ, СЎЙГАНИМ — БОЛАЛИК

• Ота ва она меҳри жаҳондай чексиз, дарёдай туганмасдир. Юзга борган катта оппоқ бувим ўнлаб невар, чевара кўрган саксон ёшли буамни: «Илоё умринг узок бўлсин, ували-жували бўлгин!» деб дуо қилдилар.

• Болага муҳаббат икки хил бўлади: кўр-кўрона муҳаббат (товуқ ўз жўжасини папалагандай), талабчан муҳаббат (бургут ўз учирма папалонини осмонни фалакка дадил учуриб чиққандай).

• Хасталикни қақирадиган сабаблардан бири — бекорчиликдир. Ахир асбоб-дастгоҳларни ҳам ишлатиб турилмаса, занглаб қолиши турган гап-ку.

• Улфатлар билан чақ-чақлашиб ўтиришга бутун кунимизни сарфлаймиз-у фарзандларимиз билан уларнинг ўқишлари ва юриш-туришлари устида суҳбатлашишга бирон соат фурсат тополмаймиз?!

• Бир шиша араққа ўн-ўн беш червонни аямимиз-у боламизга ўн-ўн беш сўмлик китоб олиб беришга кўлимиз «қисқа»лик қилади.

• Ҳар сўзлан арайиш қидириш — ўртадаги иззат-ҳурматни дарз кетказиб, яқинларни узоқлаштиради.

• «Қарилек гаштини суриш» деб қариганда одамларни ачинтирмасдан, гижинтирмасдан яшашни айтса керак-да.

• Баъзан ўқигандан уққан устун келади — фаҳми фаросати, зеҳни-идроки ўткирлигидан албатта.

• Худо ярақаган, савоб иш ахтарган одам ўз тақдирини ёш авлод тақдири билан маҳкам богларкан.

• Ёзувчи ўз асарида ниманидир исботламоқчи, ҳимоя қилмоқчи бўлади. Айтадиган гапи ўзига жуда аниқ бўлиб, уни безовта қилади. Юрганини бўшатмаса ёрилиб кетгудай бўлгач, қўлига қалам олади.

• Ёзувчи ўзи ҳайратланмаса, бошқани ҳайратга соломласа керак.

• Дўстинг кўп бўлса бемалол яшайсан — ҳар қандай мушкул ҳам сенга писандмас.

• Агар устоздан шогирдлар ўзмаса, тараққиёт қаёқдан бўлсин!

• Болаларга ўн қарра қуруқ панд-насиҳат қилишдан бир қарра кўрсатиб беришнинг таъсири кўпроқ бўлади. Асарларимиз яланғоч вазила ўрнида аниқ-равшан образларга қанча бой бўлса шунча яхши.

• Ёзувчи роҳатдан кечмагунча ўз асарлари билан бошқаларга роҳат бағишлай олмайди.

• Ишламайдиган одамнинг иши кўп бўлади деганлари бежизмас.

• Одам ўзига талабни иложи борида каттароқ қўйгани тузук. Шунда у қаттикроқ интилиб, ўз имкониятларини тўлароқ юзага чиқаради.

• Бировга озор етказган одамнинг ҳеч рўшнолик кўрганни билмайман.

• Ёзганда қучаниш, чираниш сохталikka олиб боради. Сохталек эса ёлгончиликнинг бир кўринишидир.

• Ўзгаларнинг муваффақиятидан астойдил қувона билиш ҳам тантиликдир.

• Баъзи ижодкорларга ёзганини айтишдан кўра ёзмакчи бўлганини айтиш кўпроқ завқ берса керак.

• Кичик сойлар сершовқин оқлади.

• Ташвишингга шерик бўлиб, шодлигингга шерик бўлолмаган дўст қанақа дўст?

• Ижодда қувиниш ярамас экан. Асар билан асар оралиғидаги танаффус меъёрида бўлмаса, гўёки ҳомилила етилмасдан фарзанд чала туғилгандай бўлади.

— «Ўтган кунлар» асосида раҳматли устоз режиссёримиз Йўлдош Аъзамов суратга олган фильмни ҳамма яхши билади. Бу картинанинг муваффақиятли чиққан жиҳатлари кўп, томошабинлар артист Гулчехра Жамилловани кўрганда Кумушни, Ўлмас Алихўжаев деганда Отабекни беихтиёр кўз олдларига келтирадilar. Шундай экан «Ўтган кунлар»га яна мурожаат этишга ҳожат бормикин?

— Аввало, яхши асарга, яна у ўтмиш ҳақида бўлса қанча мурожаат этмайлик, шунча оз. Севимли адибимиз Абдулла Қодирийнинг таъбирлари билан айтганда, «Мозийга қайтиб иш кўриш хайрлидир». Жаҳон кино тарихида қайта-қайта экранга олиб чиқилган мумтоз асарларни кўплаб келтириш мумкин. Бинобарин, ҳар бир давр ижодкорининг бундай ўлмас асарларга нисбатан ўз қарши, муносабати, томошабинга айтидиган сўзи борки, у жим туролмайди.

«Ўтган кунлар»ни кўлга оларканмиз, аввало унда баён этилган ўтмиш воқеа-ҳодисалари, хон ва унинг амалдорлари юритган сиёсатининг моҳият ва мазмунини очиб беришни, биродарқушлик қиргинлари халқни фалокатга олиб келиши муқаррарлигини фильм гоёсига сингдириш асосий мақсадимиз бўлди. Бунинг учун асарнинг аввалги фильмга киритилмай қолган томонларини ўрганиб чиқишга тўғри келди. Режиссёр Мелис Абзалов, адибнинг невараси Хондамир Қодирий ва камина бўлажак фильмнинг адабий асоси — сценарийсини бирга ёздик.

— Одатда адабий асар экранга кўчирилаётганда ижодкор томонидан ўзгаришлар, қўшимчалар киритилди.

— Кино талаб ва эҳтиёждан келиб чиқиб, асар воқеаларини бир-бирига мантқан боғлаш учун, албатта, биз ҳам шундай қилдик. Лекин бу асарнинг гоё ва

ронта лавҳаси студия павильонида суратга олинмади. Асосан натурада, яъни ҳақиқий жойининг ўзида суратга олдик. Ҳунинг учун жуда катта ишлар қилинди. Кў-

вол: ролларни кимлар ижро этаяпти?

— Томошабинлар меҳрини қозонган Бехзод Муҳаммадкаримов бор маҳоратини, имкониятларини ишга солиб Отабек ролини ўйнапти. Кумуш ролига таклиф этилган Шахризода Дилмурод қизи (машҳур доирани Д. Исмоилнинг қизи) кинода янги бўлгани учун анчагина тер тўкишига тўғри келмоқда. Бир-икки ролларданок истеъдоди ярқ этиб кўзга ташланган ёш актриса Лола Элтоева киносинемаларга таклиф этганимизда Зайнаб роли ёқинини дарҳол айтди. «Ўтган кунлар»даги аънавий ишқий учбурчакнинг учинчи етакчи нуқтаси Зайнабдир. Бу образга актриса ўзгача бир назар билан, яъни Зайнаб — хусумат, ҳасад ўтида ёнган қасоскоргина эмас, севишга, севилиш бахтига, бу йўлда курашишга ҳақли бир инсон сифатида қарайди... Шунингдек, Ёқуб Аҳмедов — Юсуфбек ҳожи, Ўлмас Алихўжаев — Мирзакарим қутидор, Гулчехра Жамилова — Офтобойим, Сайрам Исаева — Ўзбекбойим, Бахтиёр Қосимов — Ҳомид роллари устида ишламоқдалар. Албатта, уларнинг ижроларини баҳолаш томошабинларга ҳавола.

Қодирий меросига ҳурмат билан қараган ҳолда, унинг эзгу гоё ва орзуларини рўёбга чиқариб, қаҳрамонларини экранга кўчириш, бугунги кунимизга гоёт ҳамоҳанг бўлган мустақиллик, ҳамжиҳатлик, осуда кунлар қадрига етиш каби масалаларнинг теран моҳиятини очиш — асосий мақсадимиздир.

Суҳбатдош Жамила АСАДОВА.

СУРАТДА: Лола Элтоева Зайнаб қиёфасида.

Сураган эдингиз...

СОЧ ОҚАРСА

«Сочимни тараёттиб, унда икки-учта оқ тола кўриб қолдим. Парво қилмадим. Лекин икки ой ўтгач, бу тодалар кўпайиб, сочим буткул оқарга бошлади. Жуда ташвишланаялман. Ахир энди-гина ўн бешга тўлдим. Нима қилишим керак?»
Нафиса ҒУЛОМОВА,
Тошкент шаҳри.

Сочдаги ранг берувчи моддалар вақт ўтиши билан камайиб боради. Шунинг учун кексаликда соч оқара бошлайди. Лекин, баъзан ёшларда ҳам соч оқара бошлашини кузатамиз. Бу асаб тўқималари фаолиятининг кескин ўзгариши (тушунлиқ, тасодифий бахтсизлик, руҳий азоб) ёки организмда витаминларнинг етишмовчилиги натижасида содир бўлади. Бундай вазиятда организмга В1, В2, В5, РР каби витаминлар жуда зарур.

В витамини ва бошқа дармондорилар асосан мол жигари, буйраги, сут, гўшт, балик, пишлоқ каби маҳсулотлар таркибига бўлади. Агар организмда бу витаминлар етишмаса, сочта ранг берувчи моддалар йўқола бошлайди. Соч оқара бошлагандан ёш йигит-қизлар биринчи навбатда овқатланиш тартибига риоя қилишлари, юқорида айтилган витаминларни истеъмол қилишлари ва асаб тўқималари фаолиятини қулатишлари лозим.

Оқарган сочни бўяш ҳам мумкин. Лекин бундай муолажадан пала-партиш фойдаланиш сочининг заифлашиб, керагидан ортқ тў-

Темур АЗИЗОВ,
шифокор-косметолог.

«ЎТГАН КУНЛАР»НИ КЎРАСИЗ

Буюк адиб Абдулла Қодирий романи асосида суратга олинган ва бу ҳақда бир неча бор «Оқшом» муштарийларини хабардор этганимиздек «Армонли кунлар» бадиий фильми 1998 йилда насб этса, томошабинлар ҳузусига ҳавола қилинади. Нафақат «Ўтган кунлар», балки ижодий режиссёрнинг «Отадан қолган дала», «Пийда» каби янги бадиий фильмларнинг суратга олиш жараёндари муваффақиятли бораётгани студияларимизда изланиш, яратилиш муҳити жонлангани кишини қувонтирди.

Яқинда «Армонли кунлар» («Ўтган кунлар» романи асосида яратилган кенг қамровли янги фильм шундай номланади) фильмининг ижодий гуруҳи республикамиз бўйлаб узоқ сафардан қайтди. Бу ҳақда шу фильмининг сценарий муаллифларидан бири, бош тасвирчи Хотам Файзулло ҳикоя қилиб беришни сўрадик.

мазмунига мутлақо путур етказмайди, аксинча тўлдиради. Хозирча «Ўтган кунлар» дарди тинч қўймайтир мени. Қандай қилсак китоб мухлисларининг ихлос ва муҳаббатларини, ишончини оқласак, дейман.

— Одатда воқеалар қайси жойларда, қай шароитда суратга олиниши аввало тасвирчи ҳаёлида ва режиссёрда пишиб етилади...

— Хозирча «Армонли кунлар»нинг би-

ҳор таржима қилган. Масъул муҳаррир шоир Рауф Парфи.

Ушбу шеъринг тўплам ўқувчиларга қайноқ рух, янги тушунчалар беради.

ЎЗИНГИЗ ГУВОҲ БЎЛИНГ

«Адолат» нашриётида ёзувчи Йўлдош Сулаймоннинг «Жалада қолган гул» ҳужжатли қиссаси ҳамда кўн-сидан ўтган қатрларни чоп этилади.

Қисса қаҳрамони Тожихон туш кўраётганга ўхшарди. 1936 уқубатларга тўлиб-тошган бу туш 1938 йилдан 1954 йилгача давом этди. Тутқунлиқнинг қора бўрони унй қўзғи хазондан Россиянинг энг совуқ чеккаларига улоқтириб, умрида кўрмаган даҳшатларни кўрсатади. 1954 йилнинг ёзида келиб Тожихоннинг ҳаётида яна ёруғ кунлар бошланади.

Ёзувчининг Тожихон ҳақидаги ҳужжатли қиссасида ноҳақлик, ёвузлик, адолат, виждон курашлари тарихий-бадиий тарзда ҳикоя қилинади. «Кўнгилдан ўтган қатрлар» ранг-баранг мавзунини ўз ичига қамраб олган. Келинг, яхшичи, «Кўнгил» қатрасини ўқиб, бунга ўзингиз гувоҳ бўлинг.

«Юрагимни кимга очилиши билмай турганимда, аламимдан тўлиб-тошиб турганимда сени учратдим. Ҳасратларимни тилгадиган. Энди уйласам сўзларим сенга ёқмасди. Сенга маъқул келмасан сўзларни айтган эҳкамману кўнглимни авайлаб, маъқуллаган экансан.

Сенга таъзим, яхши одам!»
Азиз китобхонлар! Ушбу китоблар сизга катта маънавий озиқ бериши билан бирга, ёлғиз қолган дамланингизда ҳамроҳингиз, дилгир қолган чогларингизда йўл кўрсатувчи дўстингиз бўлиши турган гап.

Назира ЖУРАЕВА.

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

Матбаа

УЧИНЧИ КИТОБ

Абдулла Қодирий номидаги Халқ мероси нашриёти жамоаси «Буюк сиймо-лар, алломалар» мажмуасининг учинчи якунлаштирилган китобини чоп этди.

Шу номда нашр этилган биринчи, иккинчи китобларда IX-XIII ва XIV — XV асрларда Мовароуннахр ҳамда Хуросонда фаолият кўрсатган, Марказий Осиёда ижтимоий тафаккур тараққиётига муносиб ҳисса қўшиб ўтган буюк алломалар, машҳур сиймолар, шоирлар, адиблар, муаррихлар, давлат арбоблари, файласуфлар, адиблар, муҳаддислар ҳаёти, ижоди ва улар қолдирган маданий-адабий, тарихий мерослар ҳуусида фикр юритилган эди.

«Буюк сиймолар, алломалар» мажмуасининг 3-китоби аввалги биринчи-иккинчи китобнинг антиқий давоми бўлиб, Муҳаммад Шайбонийхондан Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийгача бўлган деярли тўрт асрлик даврни ўз ичига қамраб олган. Бу давр XVI аср охири ва XX аср бошлари тарихимизнинг қонли йилларига тўғри келади. Китобда Марказий Осиё халқлари ижтимоий тафаккури, адабиёти, санъати, маънавияти ривожига муносиб ҳисса қўшган маданият арбоблари, маърифатпарварлар, адиблар, шоирлар тўғрисида муҳим маълумотлар берилган. Шунингдек, уларнинг шахс эркинлиги, ҳуррият, озодлик ва миллий истиқлол учун олиб борган курашлари ҳуусида ҳикоя қилинади. Китобни академик Музаффар Хайруллаев нашрга тайёрлаган.

«ШАРҚ ВА ҒАРБ»

«Ўзбекистон» нашриётида адабиёт-шунос олма Фозила Сулаймонованинг «Шарқ ва Ғарб» деб номланган монографияси нашр этилди.

Шаҳримиздаги 120-болалар богчасида математика фани тарбияловчилар имкониятига кўра энг содда усулларда — расмлар, турли белгилар ёрдамида ўқитилади.

СУРАТДА: тарбиячи Васила Носирова машғулот пайтида.

Равиля Аббасовна олган сурат.

Инсон ҳаётида бир куннинг ичида қанчадан-қанча ўзгаришлар содир бўлади. Унда ижодий ва сабий соатлар бўлиб, бу инсон ҳаётида катта аҳамиятга эга. Агар бу соатларга амал қилиб яшасак, ўз самарасини беради. Инсон ўз ҳаётида фаол бўлажак соғлигини асраш учун нималарга амал қилиши кераклигини билиб олмоғи фойдаландир. Мутахассисларнинг фикрига кўра 24 соат кунидигача тақсим қилинган:

03.00—04.00. Ўпқа учун тоза ҳаво жуда зарур, чунки бу пайтда ўпканинг қасалланишига қулай вазият туғилади. Нафас қисиши билан қасалланган беморларнинг қонида йиринглашми кўпайтирадиган моддалар ҳаракати фаоллашади, нафас йўллари сиқилади. Бу ҳолатдан қутулиш учун тоза ҳаводан тўйиб нафас олиш керак. Бу соатда қон босими кўтариллади, юрак хуружи кўпаяди.

05.00 — 06.00. Бу соатда вужудимиз уйғонади. Агар чўзилиб ётаверсак, қувватимиз бекорга сарф бўлади. Бу соатда буйраклар фаоллашган бўлади. Уйқудан кейин пешоб йўли бўшатилмаса, организмда зарарли моддалар чўкиндис пайдо бўлиб, инсонни қийнаб қўлади.

07.00 — 09.00. Бу вақт овқат ҳазм қилиш тизимининг энг фаоллашган пайти. Бу соатларда юрак хуружи ортанлиги сабабли

жамлик ва сокинлик ҳукм суради.

11.00 — 12.00. Куннинг энг фаол қисми ҳисобланади. Қийинчилик онларида вужудга яхши фикрлар бериб, ҳиссий дам олиш мумкин.

13.00 — 14.00. Бу пайтда вужудимиз чарчайди ва гафлат босади. Таомни кўпроқ истеъмол қилган бўлсангиз уйку ва гафлат яна кучаяди. Тишини да-

волатмоқчи бўлганлар учун шифокорга мурожаат қилиш учун энг яхши пайт.

15.00 — 16.00. Энергия орқага қайтади. Томирларга кўп қон келганидан инсоний қамроқ терлайди. Фаоллик камайди

Адабиёт тарихига назар ташласак инсон маънавиятини шакллантирувчи, уни камол топтирувчи асарлар таллайгина. Бундай асарлар қаторига Сирожиддин Сидқийнинг «Зарбулмасали Сидқий» деб номланган асари ҳам қиради.

Бу асарнинг муаллиф дастхати Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясига қарашли Абу Райхон Беруний номидаги Шарқшунослик институти фондида сақланган. Олд-дий мактаб дафтери арабчага асосан қизил ва баъзи ерлари қора сийё билан ислоҳ қилинган араб-ўзбек ёзувида битилган. Асар беш юздан ортиқ мақол, матал ва ҳалқ нақлларига қўйилган савол ва уларга тўғри, киноя ҳамда кесатиқ маънолардаги изоҳ ёки жавоблардан иборат. «Зарбулмасали Сидқий» шу вақтгача ҳеч нашр қилинмаган.

Асар дастлаб «Савол-жавобли юз сўз» номи билан ёзила бошланган. Илҳом булғи қайнаб-тошиб турган муаллиф биринчи қисмининг мусаввадасидаёқ (қоралмасида) савол-жавобни юзгага етказиб қўяди. Бошқа бир дафтарда айтиш шу савол-жавобларнинг кўпини шеърли парчалар билан хулосалаб, уларнинг миқдорини 500 дан ошириб юборган ва бош варақ хошиясига «Зарбулмасали Сидқий» деб ёзиб қўйган. Ушбу маълумотга таяниб, биз ҳам бу савол-жавобларни шу ном билан аташни лозим топдик.

Қўлёзмада тайинли унвон ва коллофоннинг йўқлигидан уни адабнинг тугалланмаган асарлари қаторига қўйиш мумкин. Шунинг ҳам айтиб ўтиш жоизки, адабнинг институтининг архивда бу асардан 172 та ўғит сақланиб қолган экан. Кейинги изланишлар натижасида Сидқийнинг ҳозирги пайтда Пар-

гуз қишлоғида яшётган қуёвлари Обид отадан яна 96 та савол-жавоб қайид этилган дафтарни топиб қўшишга муваффақ бўлди. Натижада мақол ва маталлар асосига қўрилган 268 та савол-жавоб бир ерга жамланди. Оралқ рақамлардаги ўзвийликнинг бузилиши яна 253 та ўғитнинг ҳозирча бизга номаълумлигини кўрсатиб турибди.

Асарнинг мавзу кўлами жуда ке-

кўзда тутилган гоёни очишда руҳи ва оҳангига кўра мос келадиган ҳалқ мақоллари, нақлларининг жуда ўринли ишлатилиши билан бадиий ифодада шакл ва мазмун бирлигига эришилган.

Халқнинг фаровон яшашини, юрт ва миллат раънақини илмдан деб билган Сидқий ҳар бир асарда буни таъкидлайди ёки шу ҳақиқатга ишора қилади. «Зарбулмасали Сид-

қусни-жамолини қуйлаб келган бўлса, носир сифатида аёл хулқининг гўзал бўлишига даъват этади. «Зарбулмасали Сидқий» асарида аёллар тақдири «теша тегмаган» ўхшатишлар, қулғили киноялар, аччиқ кесатиқлар, аянчли ҳолатлар орқали бир қанча савол-жавоблар ҳам ўзининг ҳаётий аксини топган. Жумладан:

Савол: Этилган қиз нимага ўхшайду?

Жавоб: Пишган қовунгаким, сақлаб бўлмайду.

Қиз сақлаунча туз сақла.

Савол: Ҳаёт масаласидаги энг ёмон нарс нимадур?

Жавоб: Қайтиб келган қиз, қайтиб чопқан ёв.

Чикқан қиз — чийдан ташқари.

Савол: Ул кимдурким, деворсиз ҳовли қабиладур?

Жавоб: Эрсиз хотун (тул).

Савол: Уй ичининг оғир тоши нимадур?

Жавоб: Хотун кишининг боши.

Умуман олганда, Сидқийнинг бу асари услуб жиҳатидан содда, ҳаммага тушунарли баён тарзи билан характерланган. Рисолада эзгу-юзлар талқини учун ҳаётнинг ҳаққоний акс эттирилиши, ҳолатлар типиклиги, мавзунинг муҳимлиги, тасвирнинг халқчилиги каби бадиийат унсурлари хизмат қилдирилган. Ҳар бир ўринда саволнинг қайси қилда қўйилишидан қатъи назар, жавоблар ҳаётнинг маълум бир лаҳзасидан сабоқ беради. Кишиларни ҳалолликка, зийракликка қўлайди. Асарнинг яна бошқа бир амалий аҳамияти шундан иборатки, унда сон-саноксиз ҳалқ мақоллари ва нақллари учрайди. Уларнинг нутқимиздаги ўрнини, ишлатилиш маъноларини белгилашда ушбу асар фольклор тадқиқотчиларига кенг маълумот бера олади.

Рамиза ЖАМОЛ қизи,

Алишер Навоий номидаги

Адабиёт институтининг катта

илмий ходими.

ҲАЁТНИНГ ҲАҚҚОНИЙ МАНЗАРАПАРИ

Мерос

нг. Муаллиф эътиборидан гўё ҳеч бир мавзу четда қолмагандек. Зийрак адиб ишқмас дангасалар, ёмон кўшнни, ёмон хотин, нодон кишилар, галой ва ҳоказолар ҳаётидан энг муҳим жиҳатларни саралаб олиб, китобхон эътиборига ҳавола этади. Асарда мутлақо маиший ҳолатлардан тортиб, йирик ижтимоий масалаларгача қаламга олинганидан ўша замонлардаги халқ ҳаётининг ҳаққоний манзарасини аниқ-тиниқ тасаввур қилиб олишимиз қийин эмас. Жумладан:

Савол: Оиладаги хиралик нимадур?

Жавоб: Томчи (чакка) томиб турса, ҳўл ўтин ёниб қозонни қайнатмаса, ҳўл жома устингда бўлса, узоқ болалар йиғлашиб турса, қарзни пулдор қиёбат турса, чирог ёғи бўлмаса — ана шулар.

Сидқий ўқувчига ўғит бера бориш билан бирга ўша дамлар халқ ҳаётининг нақадар оғир кечаётганидан хабар етказиб туради. Ҳар бир жавобдаги қатъий хулоса, ҳукм оҳанги лўнда ва кескинлиги билан киши эътиборини жалб этади. Савол-жавобдан

қий»да ҳам айнан шу мавзуга бағишланган савол-жавобларни учратиш табиийдир. Жумладан:

Савол: Ул нимадурким, тубандан юқори кўтарур?

Жавоб: Билимлилик. Билим молдин яхшидурким, ул сени сақлайду, молни сан сақларсен. Билим ҳокимдур, мол маҳқум эрур.

Савол: Ул нимадурким, юқоридан тубанга тортаду?

Жавоб: Билимсизлик.

Савол: Ул кимдурким, қиммати оз эрур?

Жавоб: Билими оз кишиким, ҳар бир йигитнинг қиммати билим билладур, билим каби шарофат қайладур?

Илм ва илм соҳибларини улуглаш, эъзозлаш кераклигини Сидқий асарларида такрор ва такрор ўқитириш билан бирга ўз рисолаларида инсоний фазилатлар, ақл ва билим эгаси бўлган гўзал хулқ-одобли аёл сиймосини чиқишга ҳаракат қилади. Чунки она ҳар бир инсоннинг энг биринчи мураббийси ҳисобланади. Бунинг чўқур эгаси Сидқий, шoir сифатида аёлнинг гўзал

Танловлар

«ЭНГ ИБРАТЛИ КЕЛИНЧАК»

Собир Раҳимов туманидаги 2-болалар санъат мактабиди «Экосан» ва «Маҳалла» жамғармаларининг туман бўлимлари, хотин-қизлар қўмитасининг ташаббуси билан «Энг ибратли келинчак» кўрик-танлови бўлиб ўтди. Унда тумандаги 30 дан ортиқ маҳаллада ўтказилган танловлар голиби бўлган келинчалар иштирок этишди.

Танловнинг келинлар таширифи, уларнинг оиладаги бурч ва вазифалари, биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш ва бадиий чиқиш шартлари бўйича қизлар ўзларининг озодалик, саранжом-саришталик, бадиий маҳорат, оила бюджетини режалаштириш, қайнота-қайнонага бўлган ҳурмат ҳусусиятларини намоиш этишди.

Кўрик-танлов якунига кўра «Чимбой» маҳалласида истиқомат қилувчи мактаб ўқитувчиси Умида Нарзуллаева голиб деб топилди. Голиба ва барча совриндорларга туман ҳокимлиги томонидан ажратилган қимматбаҳо совғалар, фахрий ёрликлар топширилди. У. Нарзуллаева шаҳар кўрик-танловида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди.

Сержели туманида ҳам шундай кўрик-танлов ўтказилди. Сураткаш мухбиримиз Рашид Галиевнинг эътиборингизга ҳавола этилаётган суратларида ана шу кўрик-танловдан лавҳалар ўз ифодасини топган.

Дилшоҳ ИСРОИЛОВ.

Томошапар

БОЛАПАР ОПЕРАСИ

Ўзбек мусиқа санъати болалар учун яратилган йирик жанрдаги яна бир мусиқа асари билан бойи-ди. У композитор Аваз Мансуров қаламига мансуб «Ҳайвонлар султони» номли операдир.

Опера Барот Исроилнинг «Эр ва шер» достони асосида (либретто муаллифлари Б. Исроил ва Ф. Сафаров) ёзилган. Мухтор Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваторияси қошидаги мусиқий театр-студиясининг ижодий гуруҳи асарни саҳналаштирди.

Асарнинг либреттоси пролог ва шартли равишда уч қисмга бўлинадиган воқеадан иборат. Пролог, яъни кириш қисмида асар иштирокчиларининг эртаки томонидан тингловчиларга таъиништирилиши, эртақ қаҳрамонлари — ўрмон ҳайвонлари ва улар орасида бўлиб ўтадиган воқеанинг болалар идрокига мослиги, операнинг драматургияси жанр талабига жавоб беради. Спектаклнинг динамикаси, муаллифга хос бўлган фикрнинг аниқ ва лўнда етказиб берилиши томошага янада мукамаллик бахш этади. Шунингдек, мусиқанинг асар қаҳрамонлари ҳолати ва саҳна вазиятларига мувофиқлиги ёш томошабинларни эътиборсиз қолдирмайди. Унда «Мансуров оҳанглири»ни илғаб олиш ҳам қийин эмас.

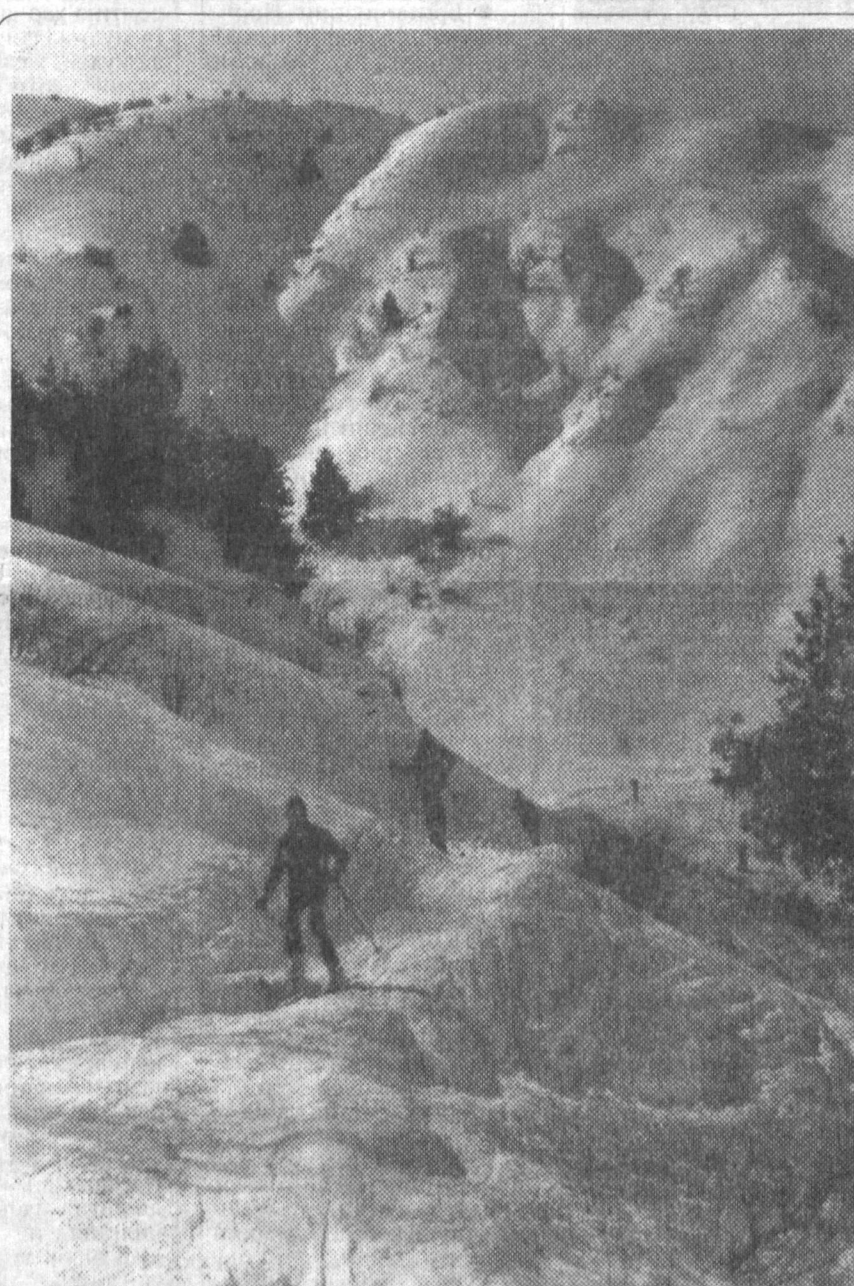
Асар иштирокчилари: Эртақчи, ўз салобати ва енгилмаслигига ишонувчи — Шер Султон, ақл ва куч соҳиб — Одам, асалхўр — Айик, урушқоқ ва очкўз — Бўрилар, ўзини ботир ҳисобловчи, аслида эса кўрқоқ Қуён ва айёр Тулки.

Персонажлар «ҳаёти»га келсак. Тулки (меццо-сопрано) образини яратувчи И. Александрованинг ижроси катта эътиборга лойиқ. Унинг овози ва саҳнада ўзини туйиши каттага кишикни (баритон) ижро этган С. Тоҳиров ёрқин ижроси, аниқ диққисини ва кайфиятин алоҳида бир ҳиссий руҳда ифодалаш билан ажралиб туради. Шер Султон (бас) образини яратувчи М. Мелиев. Одам (баритон) — С. Рўзқулов, Қуён (сопрано) — Г. Жайжанова, Айик (баритон) — Қ. Аюбов, Эртақчи (баритон) — Х. Кичимбоевлар ҳам ўз ролларини зўр маҳорат билан ижро этдилар.

Айниқса, кириш қисмидаги Қуёнчаларнинг чиқиши тингловчилар эътиборини бошиданқўқ ўзига тортади. Операнинг муҳим томонларидан бирини Шер Султон ва Одам эпизодда кўрамиз: Шер ва Одам тўқнаш келиб куч си-нашганларида Шер ўзининг енгилганини буйига олиб, «Не шартинг бор» деб сўрайди. Одам дўстлик, тинчлик ва бахтиёр ҳаётни таклиф этади. Бундан ҳамма хурсанд бўлади... Операнинг яна шу тантанали нуқтала эканлигини асарга тарбиявий аҳамият қасб этади.

Томошани болалар эътибор билан мусиқий эртақ сөҳрига фарқ бўлиб тингловчилари опера жанрининг келажак-ги жуда порлоқ бўлишини олдидан айтиб беради. Демак, «Ўзбекча опера керакин?» деган саволга, маълум даражада. «Ҳа!» деб жавоб беришга асосимиз бор.

Ойдин АБДУЛЛАЕВА.

Оптоқ қорға бурканган Чимён бағрида.

Миртемир Қодиров олган сурат.

Қовурилган гўшт ва қиймани барвақт тузлаб қўйилса, уларнинг сели чиқиб кетади ва сифати бузилади.

Жигарни қовуришда туз сепилмайди, акс ҳолда у қаттиқ бўлиб қолади. Таом пишганидан сўнг туз сепилади.

Гўштни пиширишдан олдин совуқ сувда ювилади.

Гўшт қиймалагичини сода солинган иссиқ сув билан ювиб, тоза сувда чайиш, қиймаларни обдон қуриганидан кейин йиғиб, қуруқ жойга қўйиш керак.

Қовурилган ёки қайнатиб пиширилган гўшт ва балиқ узок вақт туриб қолса, мазаси ўзгаради, сифати бузилади. Шунинг учун уларни тайёр бўлиши билан дастурхонга тортиган маъқул.

Наргиза ПИРНАЗАРОВА тайёрлади.

МАСПАХАТЛАР

Қари молнинг гўшти тез пишиши учун сувга бир қошиқ сирка ёки лимон суви қўйиш керак.

Гўштни духовкада пиширишда устига вақти-вақтида қошиқ билан иссиқ шўрва ёки қайноқ сув қуйиб туриш лозим.

СОЧ. Киш фаслида сунъий йўл билан иситилган ҳаво сочи синовчан қилиб қўяди. Агар соч асл ҳолича, ялтираб турсин десангиз, оддий уй шароитидаги усулдан фойдаланинг: битта тўхум саригини бир қадаҳ коньяк билан ара-лаштириб, сочга суригиз, 20 дақиқа ушлаб туриб, сўнг ювиб ташланг.

КҮЛ. Махсус кремлар ёр-дамда муолажа қилиб турсангиз, кўл териси қуришиб ёрилмайди. Бунинг учун юмшатувчи крем кўл терисига қалин қилиб суртилади, 10 дақиқадан сўнг илқ сувда ювилади.

ЮЗ. Нормал ҳолатдаги юз териси совуқда таъсирланиб шикастланади. Бу ҳолда сиз-Заволли

СОВУҚДАН АСРАШ

га суяқ эмульсияси ҳолидаги крем ёрдам беради. Шунингдек, кечки муолажа учун мўлжалланган кремлардан кундузи ҳам фойдаланиш мумкин.

ЛАБ. Совуқ кунларда ёни-гизда доимо рангсиз гигиена лаб бўёғини олиб юринг. Агар лабларингиз ёрилган бўлса,

унга ётиш олдидан бир неча томчи канакунжот мойини су-ринг. Ана шунда лабларингиз яна майин ва юмшоқ ҳолига қайтади.

КҮЗ. Агар совуқда кўзла-рингиз қизарса мойчечак дамламасидан компресс қи-линг. Бунинг учун бир ош қо-шиқ қуруқ мойчечак ярим ли-тр иссиқ сувда дамланади, пахтани унга ҳўллаб кўзга бо-силади ва 15 дақиқа ушлаб ту-рилади. Бу муолажани бир кунда бир неча марта такрор-лаш фойдалидир.

Моҳира КАРИМОВА тайёрлади.

Нихол

КАПИТА БҲЛСАМ

Икки ёш-у

Тўққиз ойлик боламан,

Ойимларни

Жуда яхши кўраман.

Боғчамга-чи

Ўйнаб-ўйнаб бораман,

Катта бўлсам

Яхши одам бўламан.

ШЕРАСИДА

БОР

— Олма беринг, амаки...

— Тушмабди-ку, Доңиёр.

— Нима бўбди.

Тушмаса.

Ана, тепасида бор.

АФРИКАЛИК

ИҲЛБАРС

Йўлбарс юрар қафасда.

Кўрдик дадам,

Мен, Гани.

Ҳазил қилди дадамлар:

— Ишлар қалай оғайни?

Йўлбарс паре

қилмайди,

Укам секин жиламайди:

— Африкадан келган у.

Тилимизни билмайди.

ФАРҚ

Бузоқ мўрайди.

Очибди қорни.

Эҳ, тўйдиришини

Илоҳи борми?

Қанча ем берсам

Тўйдим демайди,

Кўзичоғим-чи

Бундай қилмайди,

— Бузоқ катта-да.

Қилмасин гина,

Кўзичоғим-чи

Қорни кич-ки-на.

Ҳабиб РАҲМАТ.

«Юлдуз»лар ҳаётидан

СТАЛПОНЕ ХОВЛИ СОТЯПТИ

Голливуд «юлдузи» Сильвестер Сталлоне «камтарона» яшашга аҳд қилди. Гап актёрнинг ҳашаматли қасрларидан бирини сотмоқчи эканлиги тўғрисида бормоқда. Майами кўрфази бўйидаги 12 акр майдонли бу мулкни у 1993 йилда 8 миллион долларга сотиб олган эди. Энди эса бу кўр-гон 27 ярим миллион дол-ларга баҳоланмоқда.

Шунча нархга арзийди-ми йўқми — ўзингиз баҳо беринг: мулк ичиди Рэм-бонинг турар жойидан ташқари иккита меҳмонхо-на, 50 метрлик сузиш ҳав-заси, гимнастика зали, кат-тагина бандаргоҳ (кемалар кирувчи порт) ва кўрфазда сузиб юрувчи ноёб қаср ҳам бор. Кокос ёнғоқзори деб аталувчи бу хушҳаво жойда яшовчи яна бир юл-дуз — Мадонна Сталлоне-нинг ён қўшниси бўлади. Мадонна ҳудди шу ерда ўзининг «тилаб олган» ар-занда қизини отасиз тар-бияламоқда.

Мулкни сотишда ўртага тушган воситачи даллолчи-ни айтишича, Рэмбо ки-чикроқ ва тинчгина уйга қўчиб ўтмоқчи экан. Дах-шати ур-сур фильмларда қўйиллатиб рол ўйновчи актёр эндиликда хотини ва бир ёшга тўлган қизчаси билан тинчгина яшашга интилмоқда. Кейинги пайтларда Рэмбо бизнес ва ташкилотчилик соҳасида ҳам тузуккина ўқувчи бор-лигини намоиш этмоқ-да. Унинг Шварценеггер билан ҳамкорликда очган «Голливуд сайёраси» деб номланган ресторанида ҳақида қўчилик эшитган бўлса керак. Яқинда Стал-

лоне антиқа «20 миллион клуби»ни ҳам тузди. Унга битта фильмдаги иштироки учун камида шунча ҳақ олувчи актёрлар қабул қи-линади. Ҳозирданоқ клуб аъзолари кўпайиб қолган. Айтишларича, ҳадемай «30 миллион клуби» ҳам очи-лиши мумкин эмас.

ҲАММА ТҮЙГА!

Поп-мусиқа қироли Майкл Жексон ҳам қирқ ёшга уриб қўйибди. Аниқ-роғи, машҳур артист келгу-си йилнинг август ойида та-валлуд кунини нишонлайди.

Обру зўр-да, бунга қаранг-ки, юбилей ҳақида артист-нинг ўзи эмас, бутун бош-ли Польша давлатининг ҳу-кумати қайғурмоқда. Шу са-нага бағишлаб, мамлакат ҳу-дудиди Майкл учун махсус кўнгил очиб боғи қуриш мўлжалланаяпти. Унда Майклнинг болалик дунёси-да сайр қилиш ҳақидаги аза-лий орузи акс этиши ке-рак. Бу орузнинг рўёбга чи-қиши учун 100 миллион дол-лар зарур экан. Лекин Вар-шавадаги Бутунжаҳон савдо маркази бу маблағни бажо-нидил ажратишга тайёр ту-рибди. Савдо маркази пре-зидентининг айтишича, бу-лажақ тантаналар «ойнаи жа-ҳон» орқали бутун дунёга тўғридан-тўғри олиб кўрса-тилади. Бу — бутун Польша мамлакатини учун жаҳонроқ яхшигина реклама вазифаси-ни ҳам ўтар экан.Мамур-лар Польшанинг жануби-гарбидидаги қадимий Лубяж монастырини тазмирлашга киришдилар. Уларнинг фик-рича, айнан шу кўнча қаср қўшиқчилар қиролига ман-зур бўлиши ва унинг мамла-катдаги доимий қароргоҳига айланиши мумкин.

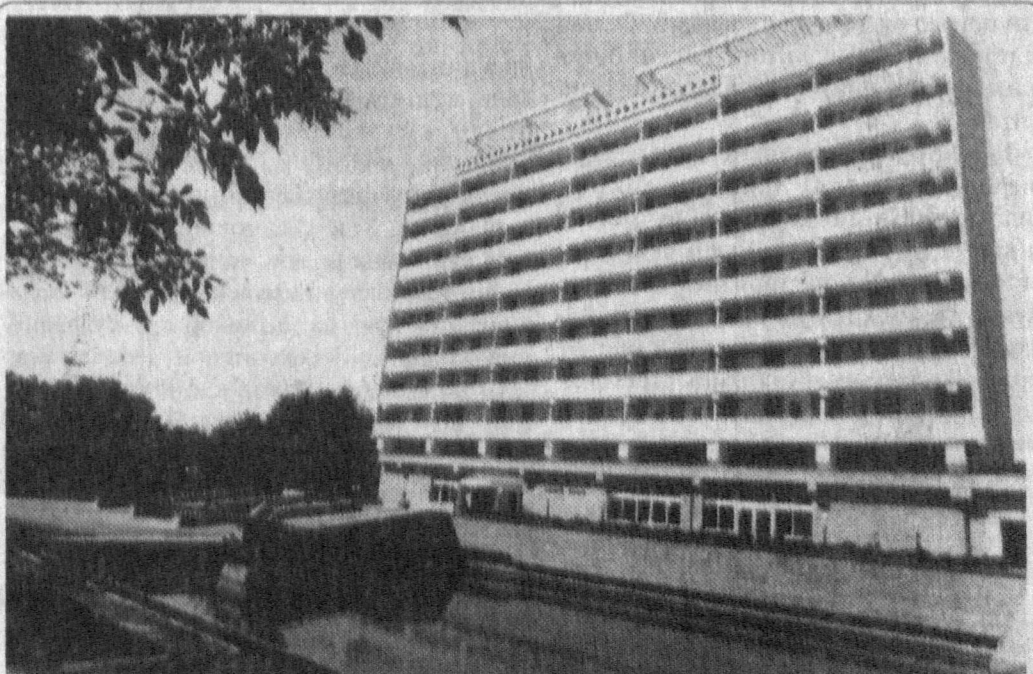
— Унинг бу хизмати учун «ришар»лик унвони берилса арзийди.

Қўшиқчи учун ҳаётда мол-дунё, шон-шухрат борасида камчилик йўқ. Аммо фа-қатгина «бек»лик билан у Пол Маккартни, Клиф Ри-чард ва Боб Гелдеф каби тор зодагон доирадаги маш-ҳур артистлар қаторига қўши-лиши мумкин.

Мухлислар қироличани-нг келгуси йилдаги тугил-ган кунини кутишмоқда. Айнан шу кунни юқорида-гидек энг олий мукофот-лар берилиши мумкин.

Хориж маъбуоти хабар-лари асосида

Ботир ЭСОНОВ тайёрлади.

Шаҳримизда қад қўйилган муҳташам бинолар сони ортиб бормоқда. Қайта таъмирдан чиққан «Шодлик-палас» меҳмонхонаси ажиб гўзаллик қасб этди.

Рашид Галиев олган сурат.

Хорржаа

БИРЛАШГАН ЎЗАДИ

Маълумки, Германия бугунги кунда дунёдаги энг ривожланган мамлакатлардан бири. У ўзининг умумий иқтисодий ишлаб чиқариш ҳажми бўйича дунёда учинчи ўринни эгаллайди. Савдо-сотиқ бўйича эса ҳатто жаҳонда иккинчи ўринда туради. 1975 йилдан буён Германия етти тараққий этган давлатлар қаторида ўрин олган.

Германия бирлашган кун расман 1990 йилнинг 3 октябри деб қайд этилса-да, аслида иккала немис давлатини ажратиб турган ўртақ девор анча олдинроқ кулаган эди.

«...Уша 1989 йилнинг 9 ноябрь кеч оқшомида йигирма саккиз йилдан буён иккала немис давлати ўртасидаги чегара тўсатдан очиб юборилганига ҳеч кимнинг ақли бовар қилмасди, — деб ёзади бу ҳақда немис публицисти Андреас Мит. — Бир зумда бу янгилик воқеаликка айланди ва оломон шарқдан гарбга қараб ўта бошлади. Одамлар бу қутилмаган имкониятдан фойдаланиб қолишга ҳаракат қилишар, шу билан бирга, келажакка катта умид боғлардилар».

Албатта, ҳар бир хайрли ишнинг бошланиши кийин кечганидек, бирлашиш шарқий немисларга кўплаб қийинчиликлар, жумладан оммавий ишсизлик, ижтимоий беқарорлик олиб келди. Федерал ҳукумат бу муаммоларни илҳож борица тезроқ ҳал этиш чораларини кўрди ва кўриб келмоқда.

Немисларнинг ўзлари ҳазилнамо қилиб айтганларидек, «весси» ва «осси», яъни гарбий ва шарқий немислар ўртасидаги тафовут бугунги кунда янада равшанроқ намоён бўлиб қолмоқда. Собик ГДР аҳолиси ўртасида онда сонда бўлса-да, социализм давридан қолган ўзибўларчиллик ва боқимандалик кайфиятлари ҳанузгача учраб туради.

Мамлакат парламенти 1991 йилнинг июнидаёқ пойтахтни Рейн бўйидан Шпрее дарёси бўйига кўчириш учун овоз берган эди. Ушбу масаланинг ҳал этилиши катта маблаглар билан боғлиқлигини биргина ҳукумат муассасаларининг 600 километр шарққа кўчирилишининг ўзиёқ мамлакатга 40 миллиард маркага тушиши равшан кўрсатиб турибди.

Германияда 2000 йилги Халқаро Олимпия ўйинларини Берлинда ўтказиш, бу билан шаҳар маънавиятини юксалтириш ва иқтисодий тараққиётини кучайтириш учун анча-мунча ҳаракат қилинганлигини ҳали-ҳануз эслаб қўйишади. Халқаро Олимпия қўмитаси аъзолари олий даражада, иззат-икром билан қутиб олинди, «Даймлер-Бенц» автомобиль компаниясининг пойтахти — Штутгартда меҳмонларга «Мерседес»лар совға қилинади. Бироқ, ҳаммаси беҳудан...

Германиянинг бирлашиши шарқий немис ўлкаларига ҳам янгиланишлар олиб келиши шубҳасиз. Миллий урф-одатлар, анъаналар, Берлинер Луфт, яъни Берлин ҳавоси, муҳити ўз аслига қайтишига шак-шубҳа йўқ.

Мирзаали АКБАРОВ.

Мурувват

«ФАРЗАНДИМ — ДИЛБАНДИМ»

«Агрегат заводи» ҳиссдорлик жамиятининг клуби жуда гавжум ва файзли тус олди. Собир Раҳимов тумани ҳокимлигининг ташаббуси билан бу ерда ота-онаси вафот этиб, буви-бувалари қўлида тарбияланаётган 150 та етим болалар учун «Фарзандим — Дилбандим» деб номланган хайрия талбири ўтказилди.

Қалби ўксик болажонлар учун республика Ёш

томошабинлар театри артистлари қувноқ сахна асарларидан парчалар ижро этиб беришди, туман қўшимча таълим комплексининг бадий-ҳаваскорлик тўғрисида аъзолари қизиқарли концерт дастурини намоён этишди.

Тадбир сўнгида барча болаларга туман ҳокимлиги томонидан ажратилган совға-саломлар топширилди.

Дилмурод НУРМАТОВ.

Сўнги йилларда экранларни забт этган хорижий ур-сур, шарқ яккакураш турлари ҳақидаги фильмлар куч ва руҳ мўжассамлашган макон — Шаолин ҳақида ўнча хос афсоналарни яратди. Фильм қаҳрамонларининг чаққон хатти-ҳаракатларига ақл бовар қилмайди, инсон жисмонан бундай ишларга қодир эмасдек туюлади, гўё. Лекин буларнинг барисини кинотасвирчиларнинг «ҳийла-си» дейиш ҳам қийин.

Ҳақиқатан ҳам, Шаолин монастыри кўп асрлар мобайнида нафақат «Осмон салтанати», яъни Хитой, балки бутун минтақанинг диний ҳаётида катта ўрин тутган.

Тарихга бирров назар соламиз. Эра-мизнинг VI асрида ҳиндистонлик Зоҳид Сугандхи Болхидхарма бу монастырга келиб жойлашганидан сўнг унинг доврғи жаҳон тарихига ёзилди. Чунки ўша зоҳид буддизмдаги янги йўналиш бўлган чан-буддизм ёки японча талаффузда дзэн-буддизмга асос солган эди. Асрлар қатридан ўтиб келаят-

ган бу оқимнинг ҳозир ҳам кўп минглаб ишқибозлари бор.

Айниқса, Шаолин жанговар санъат турлари бутун дунёда бекиёс шуҳрат топди. Улар қандай келиб чиққан ўзи? Бу машқларнинг битта одам бошдан-оёқ ўйлаб топмаганлиги аён. Аммо уларнинг асоси яна

АҚШ долларлари топилган эди. Ҳозир бу иккала «учар» хонимлар сафардан қўзланган мақсад ҳақида тушунириш бермоқдалар.

Ноқонуний «тожир» йигитлар ҳам улардан ортда қолмаётганлар. Тошкент шаҳри 13-сонли божхона маскани ходимлари «Тошкент —

лари божхона назоратидан ўтказилганда Ўзбекистон фуқароси, 1957 йида туғилган Мавлуда Султонованинг қўл юклари ичида божхона баённомасида кўрсатилмаган 15.000 АҚШ долларлари борлиги аниқланди. Бу ҳали ҳолва! Сал илгарироқ, аниқроғи, 11 де-

ФАХРЛИ УРИН

Малайзиянинг Иппо шахрида велоспорт бўйича жаҳон чемпионати ниясида етди. Жаҳоннинг 34 мамлакатидан келган вакиллар ичида беллашган ҳамюртларимиз умумжамоа ҳисобида фахрли 4-ўринни эгалладилар. Аёллар ўртасидаги 2 километрлик шоссё пойгасида терма жамоамиз аъзоси Фотима Галиуллина маррага биринчи бўлиб етиб келди ва чемпионатнинг олтин медалига сазовор бўлди. Худди шу масофага эркаклар ўртасидаги пойгада вакилимиз Энвер Сейитмаматов 3-ўринни эгаллади. Велотрек пойгасида яна бир спортчимиз Андрей Туйчиев ҳам бронза медали соҳиби бўлди. Қаҳрамон Мўминов эса 6-ўрин билан кифояланди.

ХОТИРА СОВРИНИ УЧУН

МХСК спорт мажмуасида германиялик машҳур футболчи Герд Мюллер хотира кубоги учун мусобақалар бўлиб ўтди. «Молодёж Узбекистана» газетаси қoшидаги «Соккер клуб» томонидан уюштирилган ушбу турнирда «Навбахор», «Нефтчи», МХСК футбол клубларининг ўринбосарлар

жамоалари, шунингдек Ўзбекистон ёшлар терма жамоаси майдонга тушдилар. Икки кун давом этган қизгин баҳслардан сўнг «Навбахор» ва ёшлар миллий терма жамоаси финалга тушдилар. Ўйин натижаси 1:0 ҳисобида

Спорт

наманганлик ёш футболчилар фойдасига ҳал бўлди. Фолибларга Германиянинг пойтахтимиздаги элчихонаси томонидан таъсис этилган совринлар топширилди.

МАҲОРАТ ПИЛПАПОЯПАРИДА

Самарқандда бокс бўйича Ўзбекистон чемпионати якунланди. Бир ҳафта давом этган шиддатли «жанг»ларда республикамиз вилоятларидан келган 110 нафар қатнашчилар 12 вазн тоифасида ўзаро кураш олиб бордилар. Умумжамоа ҳисобида андижонлик «чарм қўлқоп» усталари турнир шоху-пасининг энг юқори поғонасидан жой олдилар. Фолиблар ичида Темур Тулаков (54 килограмм), Мухаммадқодир Абдуллаев (63 килограмм), Дилшод Ербеков (75 килограмм), Руслан Чагаев (91 килограмм) каби таниқли

боксчиларимиз ҳам бор. Оғир вазнлилар (91 килограммдан юқори) баҳсида эса жиззахлик Лазиз Зокиров ғалаба нашидасини сурди. Чемпионат пайтида республикамизда бокс кун ҳам нишонланди. Ўзбекистон бокс федерациясининг раиси Алишер Қодиров чемпионат қатнашчиларини ушбу сана билан қутлади.

ТУМАНДА ХАЛҚАРО МУСОБАҚА

Сергелида рус шашкаси бўйича «Миква-97» деб номланган анъанавий халқаро турнир бўлиб ўтди. «Миква» кичик корхонаси ҳамда туман ҳокимлигининг жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси томонидан уюштирилган бу турнирда республикамиз вилоятлари, Қозоғистон, Тожикистон, шунингдек, Россиянинг Свердловск вилояти, Олтой ўлкасидан келган 30 нафарга яқин энг моҳир шашка усталари беллашдилар. Беш кун давом этган қизиқарли ўйинлардан сўнг голиблар аниқланди. Самарқандлик Линур Асадов мутлоқ голиб деб топилди. Тожикистонлик Дилшод Рустамов — иккинчи, Баҳодир Луқмонов эса учинчи ўринларни эгалладилар. Уларга турнир ҳомиёлари таъсис этган қимматбаҳо совғалар топширилди.

Бехзод ЭГАМОВ.

Бу — қизик

ҲАЙРАТДАН ПОП ҚОПАСИЗ

● Британиянинг Нортгемптоншир графлигида 31 ёшли Натали Томасон исмли ажабтовур аёл яшайди. У қасрга бормасин бирорта электр асбобига яқинлашса у дарров ишдан чиқади. Ҳозиргача у яқин келиши биланқў ҳатто қўлини теккизмай туриб 12 та чангютич, 10 та электр дазмон, 5 та телевизор, 3 та кир ювиш машинаси батамом сафдан чиқди.

● Манчестрда эса танасида кучли биоток бор аёл яшайди. Полин Шоу исми бу аёл кир ювиш машинасини керакли проგრaммaга қўймоқчи бўлиши биланқў предохранителлар тезда ишдан чиқиб, машинадаги сув хона бўйлаб тўкилиб-ёйилиб кетди. Агар Полин хонадаги қандил ликопчасини алмаштирмоқчи бўлса, улар дарров ўз-ўзидан куйиб қолади.

● Инсон билан электр токи ўртасидаги ўзаро муносабат ҳам ўрганилган мавзу. Оксфорд дорилфунуни астрофизиги Майк Шалис 4 йил давомида танасида биотокни бор 600 кишини текширувдан ўтказди.

● Шил исмли аёлнинг танасига электр асбоблари қаттиқ таъсир кўрсатганлиги туфайли унинг ҳаёти азобга айланди. Унинг уйига усталар махсус қопламали электр ўтқазгичлар ўрнатишга мажбур бўлишди.

● Энди Драст эса ҳар қандай киши лампочка ёнаётганда чиқарётган овозни эшитиши мумкин дея ҳисоблайди.

Хуллас, бундай ҳодисалар фақат аёлларда учрайди, ҳолос. Нима учун аёл организмни ўта сезувчанлиги ҳамон сирлигича қолмоқда.

ма нарсa тижорат асосида йўлга қўйилган. Таъбир жоиз бўлса, ҳамма буюмларга қўл теккизиб қўриш, зоҳидларнинг машқларини соатлаб кузатиш мумкин. Фақат барисига ақча тўланса бас. Хорижий сайёҳларга чипталар ерли аҳолига қараганда қимматроққа сотилади. Шу тариқа сирли Шаолин монастырининг даромадлари борган сайин ошиб борапти. Ҳозир у ерда видеомагнитофон ёки уқли телефон билан бировни ажаблантириш қийин. Ҳатто ошхона ва ювиниш жиҳозлари ҳам жаҳон андозаларига мос келади. Яқин орада бу жой Хитой ушбу санъатини ўрганиш жаҳон маркасига айлантирилади. Худди шу ерда жанговар санъат турлари бўйича энг нуфузли халқаро мусобақалар ўтказилади.

Айни кунларда эса бу масканда олис асрлардан ўтиб келаятган анъаналар давом этмоқда: Ҳар тoнг ва шoмда бокира табиат сукунатиин улкан ногоранинг бўғиш товуши бузади. Буюк Будда қошида ибодатлар бажo келтирилади.

Баҳодир ҲАСАНОВ тайёрлади.

Диққат, танлов!

«УЛУГ ВА АҲИЛ ОЙЛА»

1998 йил Ўзбекистонда Ойла йили, деб эълон қилинди. Президент Ислам Каримовнинг Ўзбекистон халқига янги йил табригида таъкидлаб ўтилганидек, кўп миллилатли мамлакатимизни улуғ ва аҳил оила, деб аташ мумкин.

Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий фонди Тошкент шаҳар бўлими Ойла йили дастури амалга оширилишини матбуот, телевидение ва радиода чуқур, ёрқин ва ҳар тарафлама ёритиш мақсадида «УЛУГ ВА АҲИЛ ОЙЛА» шиори остида ижодий танлов эълон қилинди.

Танловга оилани ҳуқуқий, ижтимоий ва моддий ҳимоя қилишни таъминлашга, бу муҳим ишда жамиятнинг ролига, оналик ва болаликни ардоқлашга, оила маънавий ва ахлоқий асосларини тақомиллаштириш, ҳар тарафлама баркамол шахсни тарбиялашга бағишланган муаллифлик ишлари қабул қилинади.

Матбуотда эълон қилинган, телевидение ва радио орқали эшиттирилган материаллар танловга маъмур оммавий ахборот воситалари тахририятлари тақдимномаси билан 1998 йилнинг 15 декабритгача қабул қилинади. Ижодий танловга 1999 йил бошида якун асалади.

Танлов голиблари учун қўйилган мукофотлар таъсис этилади:

Битта биринчи — энг кам иш ҳақининг 20 баробари миқдориди.

Иккита иккинчи — ҳар бири энг кам иш ҳақининг 15 баробари миқдориди.

Учта учинчи — ҳар бири энг кам иш ҳақининг 10 баробари миқдориди.

Бешта рағбатлантирувчи мукофот — ҳар бири энг кам иш ҳақининг 5 баробари миқдориди.

Тошкент шаҳар барча журналистларини «Улуғ ва аҳил оила» ижодий танловида иштирок этишга давлат қиламиз.

«02»

АВТОМОБИЛЬ «ИШҚИБОЗЛАРИ»

Бугун жамиятимизни автомобиль воситаларисиз тасаввур қилиш қийин. Айниқса, техника асрининг энг сўнгги русумдаги замонавий автомобиллари ҳар қандай кишининг ҳам ҳавасини келтирилади.

Ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳар қандай йўлларга мўлжалланган ҳамда жуда қулай, ҳавфсиз машиналарни сотиб олиш иштиёқи ҳар биримизда бор. Бироқ автомобиль сотиб олишга биргина иштиёқнинг ўзи етарли эмас-да. Бунинг учун ҳалол меҳнат қилиб, пул топиш дозим.

1996 йилдан бошлаб дунёдаги автомобиль ишлаб чиқарувчи мамлакатлар қаторига бизнинг Ўзбекистон ҳам қўшилди. Андижоннинг Асака шаҳрида ишлаб чиқарилаётган «Нексия», «Тико», «Дамас» автомобиллари сифатининг юқори ва қулайлиги жиҳатидан хорижикидан асло қолмайди. Айниқса, «Тико» автомобилли тежамлиги билан бугунги замон талабларига тўла жавоб беради. Бир сўз билан айтганда, бу машиналарда сайр этиш ҳар кимнинг орузи.

...Тунги соат икки. Халқлар дўстлиги шоҳқўчаси. Кўча одатгаддек кундузи нақлиёт воситаларининг қатновидан бироз дам олаётгандек. Фақат онда сонда ўтаётган машиналарнинг шовқини жимликни бузади. Одамлар ҳам дам олишмоқда. Миллиция ходимлари ҳушёрлик билан хизмат вазифаларини ўташмоқда. Чилонзор тумани ички ишлар бошқармасига келиб тушган тунги ташвишли хабар барчани оёққа тургази. Халқлар дўстлиги кўчасидаги кўп қаватли уйлارнинг бири олдида «Тико» русумли енгил машина олиб қочилганлиги маълум бўлди.Тунги хизматни ўтаётганларга машинанинг аниқ белгилари берилиб, жиноятчиларни қўлга олиш чоралари кўрилди. Тезкор вакиллар Назиров, Абдурахмонов ва ДАН ходими Ғуломовлар «Тико»нинг изига тушишди. Жиноятчилар изни йўқотиш учун кичик қўчалар орқали қоча бошлашди. Ички ишлар ходимлари

ҳам бўш келишмади. Қадам-бақдам уларни қувиб боришди. «Тико» ўзи билмаган ҳолда боши берк кўчалардан бирига кириб қолди. Бу эса улар учун қўчишга уринишдан фойда йўқлигидан бир ишора эди. Аммо машинани ташлаб унинг ичидан учиб чиққан икки кимсa энди ўзлари яширинишга уринишди. Бироқ ички ишлар ходимларининг жисмонан бақувватлиги уларни бундай имкониятдан бир паснинг да маҳрум этди. Шундай қилиб бузоқнинг югургани сомонхонагача, деганларидек автоулов «ишқибозларнинг сафари» Чилонзор туманида бошла-ниб, шу туманининг ўзида поёнига етди.

Бу икки «қаҳрамон»лар кимлар экан? Иккови ҳам 18 ёшда. Ҳеч қерда иш-лашмайди. Бели букилиб меҳнат қилишни ҳуш кўришмайдию кайф-сафо, майшат эса ўзларини томдан ташлашди. Машина ўғирлаш режаси ҳам наватбад! Майшатдан кейин бошланди. Аниқроғи, Т. Икром шериги Б. Мухторга шу фикрни айтганди, у йўқ деёлмади.

— Мастлик панд берди, — дейди биз билан суҳбатда Мухтор юзига оқиб тушган кўз ёшларини ар-тиб. Ҳаммаси Чилонзор туманидаги ошхоналардан бирида овқатланган бўлгани билан кейин бошланди. Кайфимиз охиб қолди. Мен иккита арақ олдим. Икром овқат учун пул тўлади. Енимизда уйга етиб олиш учун бир сўм ҳам пул қолдирмабиз. Писда метрo бекати томон юра бош-ладик. Уйлариинг бири олдида турган «Тико» русумли машинани кўриб қолдик. Икром «Худо бераман деса, бераверар экан, машина кетамиз», дея ўнча яқинлашди. Эгаси шошил-ганиданми ёки бошқа сабабга кўрами унинг олдин-ги эшитгани очик қолдир-ган экан. Силарини бир-бирига улаб улловни амал-лаб ёқдик. Миллиция ходим-лари қувилаганини, тўхташ ҳақида оғоҳланганини эшитдик. Қўчиб кетамиз, деб уйлагандик. Афсус...

Мира АБДУЛЛАЕВ,
Тошкент шаҳар ИИББ
ходими.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪПОНЛАР

ҚАШЛАЙМИЗ!

Азиз фарзандларимиз Жаҳонгир ва Зоиржон!
Сизларни қутлуг айёмларингиз билан чин юрак-дан табриклаб, узоқ умр тилаймиз. Оллоҳ Сиз-ларни ҳаммага қўласин деб

ОТА-ОНАНГИЗ.

ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Алоқа иншоотларини таъмирлаш юзасидан режадаги профилактика ишлари амалга оширилиши муносабати билан

1998 йилнинг 19 январидан 28 январигача Қўйилқ-5 даҳасининг 8-14, 16-23-уйларида исти-қомат қилувчи абонентларда ҳамда 147-болалар бог-часида вақтинчалик алоқа бўлмайд.

Тошкент шаҳар телефон тармоғи ва радиоланштириш ишлаб чиқариш бошқармаси.

ТОШКЕНТ
ОҚШОМИ
Toshkent oqshomi

Муассис:
ТОШКЕНТ ШАҲАР
ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз:
700000, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар:
хатлар — 133-29-70;
эълонлар: 133-28-95,
132-11-39,
факс: (3712) 133-29-09.

Душанба, торшанба
ва бешна
кунлари чиқади.
Нашр қарорасига
209

Нашрни етказиб бериш
масалалари бўйича турар
жойлардаги почта
бўлимларига ёки «Тош-
кент почтасига» 133-74-05
телефонига мурожаат
қилишингиз мумкин.